БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 11 (10379) | 1964 оной январиин 14, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гай Центральна Комитедэй Пленум зарлаха тухай

МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые 1964 оной февралиин 10-да зарлаха гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй ЦК баталан абаа.

„Хүдөө ажахын продукци түргэнөөр элбэгжүүлхын тулада үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэһэнэй, газар уһалалгые үргэдхэн һайжаруулһанай, ажалаа үргэлжэдэнь оньһожоруулһанай, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые нэбтэрүүлһэнэй ондоһоор хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо тухай" асуудал ЦК-гай Пленумэй зүбшэн хэлэлгэдэ табигдаха байна.

СССР-эй Хүдөө ажахын министр нүхэр И. П. ВОЛОВЧЕНКО элидхэлшээр баталагдаа.

Энэ асуудалаар нэмэлтэ элидхэлнүүдые союзна республиканууднаа—хүдөө ажахын министрнүүд хэхэ.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

МАШИНА, ТРАКТОРНУУДАА ХАҺА САГ СООНЬ БЭЛДЭЖЭ, БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХА ТАЛААР ХЯАГТЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ, ТЭРЭШЭЛЭН «СЕЛЬХОЗТЕХНИКЫН» АЙМАГТАХИ НЭГЭДЭЛЭЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

Машина, тракторнуудаа хаһа саг сооньбэлдэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай, тэрэшэлэн «Сельхозтехникын» аймагтахи нэгэдэлэй механизаторнууд болон мэргэжэлтэдэй гаргаһан үүсхэлые КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет һайшааба.

Хяагтынхидай социалис уялгануудые олониитэ хүдэлмэришэдэй, механизаторнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэжэ, хүдөө ажахын машинануудые һайн шанартайгаар, хаһа сооньзаһабарилжа, хабарай тарилгада бэлэн болгохо, тэдэниие ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар колхоз, совхоз бүхэндэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалхыень, мал ажалдахи хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулхыень үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудые, партийна комитедүүдэй секретарьнуудые, «Сельхозтехникын» аймагуудтахи нэгэдэлнүүдые эрхилэгшэдые, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет уялгалба.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин механизаторнуудай социалис уялгануудые газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ тунхаглахыень, саашадаа тус мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр хэблэлдэ толилжо, радио болон телевиденеэр соносхожо, харуулжа байхыень «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакциие, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио-дамжуулгын, телевидениин комитедые мүн уялгалба.

Машина, тракторнуудаа хаһа саг сооньбэлдэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай, „Сельхозтехникын" аймагтахи нэгэдэлэй механизаторнууд болон мэргэжэлтэдэй

СОЦИАЛИС УЯЛГА

«Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдэй, отделенинүүдэй бүхы хүдэлмэришэдтэ болон мэргэжэлтэдтэ хандаһан Ставропольско хизаарай «Сельхозтехникын» Георгиевска районой нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй хандалгые бидэнэр, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай механизаторнууд, тэрэшэлэн «Сельхозтехникын» аймагтахи нэгэдэлэй коллектив ехээр һайшаажа, тэрэ үүсхэлыень бүтэдөөрэн дэмжэнэбди.

Хаһа саг сооньэрхим шанартайгаар ерэхэ хабарай тарилгын хүдэлмэридэ колхоз, совхозуудай машина, техникээ бэлдэлгэ, тэдэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглалга хадаа хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ гэһэн парти, правительствын анхарал оролдолгодо зохёохой харюунь болохо үгэхэ байна гэжэ бидэнэр ойлгоноднэбди.

Манай нэгэдэл энэ жэлдэ хоёр колхозой бүхы техникые техническэ талаар бүхы дээрэнь комплексноор харууһалха, тиихэдэ дүрбэн колхоздо техническэ туһаламжа үзүүлхэ гэһэн харюусалга даажа абаа. Тэдэнэй түлөө машина, тракторнуудые техническэ талаар харууһалжа байха хоёр станци, малай фермэнүүдтэ машина болон элдэб оньһонуудые тодхохо, мүн техническэ туһаламжа хүргэхэ 5 бригада эмхидхээбди.

Колхоз, совхозуудай механизаторнуудай хүдөө ажахын ургамалнуудые ургуулха, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ таладань, шэнэ онол арганууды шудалхадань нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэ бүхэн үдэр бүри тэдэндэ туһалжа байдаг болонхой.

Хүдөө ажахын продукт улам ехээр абаха гэһэн уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бидэ, «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд, колхоз, совхозуудай механизаторнууд 1964 ондо техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ашаг үрэ үгэсэтэйгөөр хэрэглэхэ, уһалагдадаг газарые зүбөөр эдлэхэ гэһэн уялга абанабди.

1964 ондо бүхы тракторнууд болон комбайнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхэ гэһэн зорилго урдаа табинабди. Тиихын тулада «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй дэргэдэхи курсада, тэрэшэлэн колхоз, совхозуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалай һургуулинуудта үбэлэй үедэ 510 мэргэжэлтэдые һургажа гаргахабди.

Хабарай тарилгада ябажа гараха бүхы тракторнуудаа, хүрьһэ элдүүрилдэг, үрэһэ һуулгадаг машинануудаа имагтал эрхим шанартайгаар, 1964 оной февралиин 23 болотор заһабарилжа, бэлэн болгохобди.

Трактор, комбайнай заһабари имагтал поточно-узловой аргаар хэгдэнэ. Тиимэһээ заһабарилгын шанар бата найдабаритай байха. Узел болон агрегадуудые солилгын нөөсэ хэрэгтэй соонь бии болгохобди, тиихэдэ хуушан детальнуудые шэнэдхэн һэльбэхэ хүдэлмэри үргэдхэхэ байнабди.

Заһабарилгын мастерскойнуудта ажалай бүтээсые 6 процентээр дээшэлүүлхэ, заһабариин хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые 5 процентээр хямдаруулха, запасной частьнуудай гаргалгые 6 процентээр хороохо гэһэн уялга абанабди.

Заһабарилгын шанарые дээшэлүүлһэнэй, ажалай эмхидхэлые һайжаруулһанай, мүн техническэ туһаламжа зүбөөр эмхидхэһэнэй аша туһаар 1964 ондо условно трактор бүхэнэй үдэр бүриин бүтээсые 0,5 гектарһаа бага бэшээр дээшэлүүлхэ, тракторай хүдэлмэри дээрэ түлишэ, тоһоной гаргашые 5 процентээр, тиихэдэ техникэ ашаглалгын гарташые 5 процентээр доошонь оруулха гэжэ шиидээбди.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ шэнэ техникэ олоор нэбтэрүүлхын, тэрэниие ашаглаха түрүү онол аргануудые зүбөөр хэрэглэхын түлөө хүсэлэл оролдолгоёо гаргахабди. Тэрэшэлэн эрдэм, наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл болон ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай дурадхалнуудые үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлгые хангаха уялгатайбди.

Ажахынуудтай нэтэн хамта хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилтэр колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ 260 мянган тонно нютагай үтэгжүүлгэ гаргахабди. Тиихэдэ хоёр мянтан тонныи багтаамжатай минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха складуудые барихабди.

1964 оной үедэ управлениин колхоз, совхозуудай бүхы һүнэй-товарна, шубуунай, гахайн фермэнүүдтэхи хүндэ хүшэр ажалые оньһожоруулха бүхы хүдэлмэриие бүтээхээр бэеэ уялгалнабди. Тиихэтэй хамта оньһоор һааха түхеэрэлгэнүүд дээрэ хүдэлхэ мэргэжэл шадабаряар баян 30 мастернуудые һургахабди.

Машина, тракторнуудые үни удаан сагта ашагладаг болохо зорилготойгоор, полевой хүдэлмэриһөө сүлөөрһэн машинануудые хадагалха газарнуудые ажахы бүхэндэ бии болгохобди.

1964 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абаха, тэдэнэй өөрынь үнэ сэнгые бүри хямдаруулха хүсэлэнтэйгөөр хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын, колхоз, совхозуудай полинууд, фермэнүүд дээрэ техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсохыень республикын колхоз, совхозуудай бүхы механизаторнуудта, «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдэй бүхы хүдэлмэришэдтэ ханданабди.

Эдэ социалис уялганууд Хяагтын үйлэдбэриин управлениин механизаторнуудай, «Сельхозтехникын» аймагтахи нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдан абтаба.

УРАН БЭЛИГ УЛАМ БАДАРАГ ЛЭ!

Мэргэжэлтэ артистнарай гастроль, нютагай зоной өөһэдэйнь табиһан зүжэг, концертнүүдшье адлидаа хото, хүдөө газарта хүндэтэйгөөр хүлеэгдэн угтагдадаг, уран һайханай талаар ажалша ниитын хүмүүжэхэ ябадалда ехэ нүлөө үзүүлдэг гээшэ. Мүнөө сагта клуб, библиотекэгүй, уран һайханай али нэгэн кружоггүй томохон һуурин, тосхоной дайралдахань шухаг болоо. Гансахан манай республика соо уран һайханай 800 шахуу элдэб коллективүүд хүдэлнэ. Уран бэлигээ харуулха, тэрэнээ саашадань нарижуулха дуратан хүдөөдэмнай улам олошоржо байнхай. Хэжэнгын арадай хоор, Баргажанай арадай театрнууд, Захааминай арадай хүгжэмэй оркестр, Торинн соёлой байшангай уран һайханай эдэбхитэд, бусад олон бүлгэмүүд уран хурса, удха түгэлдэр зүжэг, концертээрээ Буряад орон дотороо суурханхай.

Тиин хүдөөдэхи уран һайханай хэр зэргээр хүгжэжэ байһаниинь жэл бүри үнгэргэгдэдэг заншалта харалга дээрэ бүри тодоор элирдэг байна. Иимэ ээлжээтэ харалга бүхы Россин Федераци соо үнгэргэгдэхэнь. КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтооһоной ёһоор, 1963—1965 онуудай турша соо тосхон һууринууд, хүдөө районууд, хизаар, областьнууд, автономито республикануудта уран һайханай харалга үнгэргэгдэхэ, 1965 оной март соо түгэсхэлэй бүхэроссин харалга Москва хотодо болохо юм.

Буряад орон доторнай хүдөөгэй уран һайханай бэлиг шадабариие харалга гурбан шатаар һубаруулагдан, 1964 оной түгэстэр үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Бүхэроссин уран һайханай энэ харалга урда урданайхида орходоо нилээд удаан болзор соо үргэлжэлүүлэгдэхэ болоно. Харалгада бэлдэхэ, үнгэргэхэ үеэр хүдөө тосхонуудта эрхилэгдэжэ байгаа бүхы соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, клуб болон соёлой байшангуудай, улаан булан, библиотекэнүүдэй, уран һайханай бүлгэмүүдэй ажал ябуулгада улад зониие шадаал һаа олоор хабаадуулха гол зорилго табигдана. Уран һайханай харалгын үшөө нэгэ онсо илгаань гэхэдэ, тэрээндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон хүн хабаадаха юм. Совет искусствын бадаралтые арад түмэнэй уран бэлигтэ түлөөлэгшэд—зүжэгшэд, дуушад, хатаршад, хүгжэмшэд, нютагай уран зураашад, нарин дархашуул, кино, фото буулгаха дуратайшуул болон бусад өөһэдынгөө шадабари харуулха байна.

Хүдөө тосхонуудта, аймагууд болон республика дотор уран һайханай харалгые хүтэлбэрилхэ эмхидхэлэй комитедүүд тогтоогдоо. Үүсхэл һайнтайгаар хүдэлдэг эмхи зургаануудай соёлой хүдэлмэрилэгшэд, эдэбхитэд эхин шатын харалгада түлэг бэлдэжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, Зэдын «Октябрьский» совхозой фермэнүүдэй уран һайханай коллективүүд декабрь һара соо бэе бэедээ айлшалалсан, концертнүүдээ харуулалсажа, түрүүшын һорёо хээд, шэлэмэл һайн программануудаа бэлдэжэ байнхай. Мүн Захааминай Санага, Зэдын—Тори, Яруунын—Гүндэ болон бусад нютагуудтахи соёлой байшан, клубууд уран һайханайнгаа кружогуудай репертуарые һэльбэжэ шэнэлхын, хабаадагшадынь олошоруулхын тула нилээд хэшээл, оролдолго гаргана.

Гэхэ зуура бүхэроссин хүдөөгэй уран һайханай харалгада бэлэдхэл республика доторнай юрэнхы дээрээ тон һулаар үнгэржэ байна. Зарим газарта энэ талаар бүри юуншье эхилээдүй. Гэхэ зуура харалгын түрүүшынь шатын эхилхэ саг тулажа ерэбэ. Мүнөө колхоз, совхозууд, тэдэнэй бригада, отделенинүүд дээрэ хаа хаанагүй шамдажа, харалгада бэлдэгдэхэ зэргэтэй али бүхы юумые түргэн саг соо эмхидхэжэ дүүргэхэ шухала.

Тиихэдээ уран һайханай бүлгэмүүдэй репертуарта онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй. Удхаар һайн, маяг хэлбэреэрээ уран гоё, нютагайнгаа, колхоз, совхозойнгоо, аймагайнгаа ажабайдалтай нягта холбоотой, һонин программа бэлдэхын тула коллектив бүхэн оролдохо зэргэтэй. Энэ талаарнь хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдтэ республикымнай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, уралан зохёохы ажалтай интеллигентнэр ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ аргатай, уялгатайшье. Тиин хүдөөгэй уран бэлигтэндэ бодото туһа хүргэхэ зорилгоор Улаан-Үдэ хотымнай соёл культурын томо, томо эмхи зургаанууд—театр, филармони, хүгжэмэй училищи гэхэ мэтэнүүд аймаг бүхэниие өөһэдынгөө шефтэ абаһаниинь һайшаалтай. Уран зохёолшод, хүгжэмшэд, уран зураашад хүдөө нютагай соёл гэгээрэлэй эмхинүүдтэ өөһэдынгөө зүгһөө мүн лэ туһалалсаха, хамһалсаха зэргэтэй.

Мүнөөнэймнай уран һайханай харалга урданайхиһаа ондоогоор—соёлой байшан, клубай соведүүдэй хүдэлмэриин тоосоогоор эхилхэ юм. Соведэй тоосоото суглаанай һүүлээр уран һайханай харалгын концерт, наадан табигдаха. Тиигэжэ үргэн ниитэ ажалшад уран һайханай бүлгэмүүдһээ гадна, мүн соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин һуурин тосхондо, аймаг дотор хэр ябуулагдажа байһыень зүбшэлжэ, сэгнэлтэ үгэхэ, шэнэ соведүүдые һунгаха, саашанхи зорилгыень тодорхойлхо болоно. Энээнтэй дашарамдуулан, нютагай хүтэлбэрилхы зургаанууд олониитэ зониие соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тула зохихо хэмжээ абаха ёһотой.

Хүдөөгэй уран һайханай харалгада бэлдэхэ, үнгэргэхэ политическэ удха шанартай энэ хэмжээ ябуулгада аймсоведэй гүйсэдкомууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, комсомолой организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадаха, нютагайнгаа уран бэлигтэйшүүлдэ али болохо туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ уялгатай. Жэшээлэн хэлэбэл, хүгжэмэй инструмент, наадагшадай үмдэхэ хубсаһан, репетици хэхэ дулаан байра гэхэшэлэн шухала хэрэгсэлнүүдээр уран һайханайнгаа бүлгэмэйхидые хангаха асуудалнуудта ажахын хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа табиха зэргэтэй. Богонёор хэлэхэдэ, уран һайханай харалга хаана, хэзээ үнгэргэхэ тухай графигһаа эхилээд, бүхы хүдэлмэри нютагай хүтэлбэрилхы зургаануудай халуун хабаадалгатайгаар эмхидхэгдэхэ болоно.

Уран һайханай ээлжээтэ харалга—хүдөө тосхоной соёл гэгээрэлэй ажабайдалда, тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ ехэ удха шанартай хэмжээн болоно. Тиимэһээ энэ хэмжээ ябуулгада эрхимээр бэлдэжэ, аша үрэ ехэтэйгээр үнгэргэхэ гээшэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөөгэй интеллигентнэрэй, олониитэ зоной шухала хэрэг болоно.

ХОНИН ҺҮРЭГНАЙ УЛАМ ОЛОШОРОГ ЛЭ

НҮХЭД ХОНИШОД! Баргажанайхидай уряае зүбшэн хэлсээд, ямар уялга абажа байнабта? „Үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэе" гэһэн суута хонишон Ш. Л. Цыремпиловагай статьятай танилсажа, газетэдэмнай харюу бэшэг эльгээгыт.

Нэгэшье хонин һубайрхагүй

МОН НЮТАГ Түнхэнэй эгээл баруун захань юм. Үндэр хангил хада уулануудай хоорондуур Элшэрэй нуурнуудһаа эхи абаһан Эрхүү мүрэн урдана. Үбэлэй үедэ сиидэгэр зузаан хүхэ мүльһөөр хушагданхай. Заримдаа һалхи шуурган ехээр буужа, хадын энгэр талын саһые таһа үлеэжэрхидэг. Тиигээдшье зунай сагта ямар һайхан бэ!

Эндэхи нютагай зон бэрхэшүүл даа! Ехэнхидээ хонидые үсхэбэрилнэ. Жэл бүри тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг. Урзанданайхиһаа 700 центнерээр ехэ үбһэн абтаа. Тиигэбэшье хонишод ганса үбһэндөө найдаад һуудаггүй, өөһэдынгөө арга шадалаар хуһанай, уляаһанай набша намаа суглуулан абадаг заншалтай. Тэрэнээ хэдэн хоногой туршада уһан соо байлгажа дэбтээдэг. Уһанда дэбтээгдэһэн намаае хонид һайнаар эдинэ. Иимэ уһан соо талха тарьяанай зүйл холихо худхахада, мал бүришье амтархан эдидэг. Илангаяа тамираар муудаһан хонид тэрэниие эдихэдээ түргөөр шадал хүсэ ородог шуу.

Хонишон Сэнгэ Заряевич Хармакшанов оролдолго ехээр гаргадаг хүн. Үнгэрэгшэ намар тэрэнэй бригадада олон отараһаа суглуулагдаһан, шадал муутай 57 хонид үгтөө һэн. Анхан тэдэниие тушаажа абаад байхадаа: «Муудаһан хонидые даажа абаад, үхүүлхэ аргагүй. Шадалаараал оролдохо ёһотойб» гэжэ хэлэжэ байгаа һэн. Тэрээнһээ хойшо гурбан һара үнгэрөө. Мүнөөхи 57 яһан дагадха хонидынь мүнсэгэрхэнүүд үүсатай болошоод харагдаба. Хонишон ямар арга хэрэглээб? Суглуулһан набша намаа, модоной шэлбүүһэ хонидтоо дэбтээжэ эдюулээ, шүүһыень уулгаа ха юм. Хажуугаарнь һайн үбһэ тэжээл үгэлсөө. Иимэл арга хэрэглэжэ, малаа гарзалуулангүй түлжүүлбэ.

Магтаалтай хүнүүд үшөөл олон. Тэдэнэй тоодо Б. Урмакова, С. Даридаева, У. Бадмаев гэгшэд ороно. Эдэнэр 1963 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 85—95 хүрэтэр хурьгадые абажа, түлнүүдээ гарзада оруулангүй түлжүүлжэ шадаһан малшад. Шэнэ жэлдэ нэгэшье хони һубайруулхагүй зорилготой. Хонин бүриин 3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалха юм. Мүнөө эдэнэр үбэлэй хурьгадые абажа захалаа. Хэдэн зуугаад хонидто хурьгадые табижа хүхүүлхэ гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Энэ уялгаяа хонишод эрхимээр дүүргэнэ.

Хурьгатай хонидто бүлеэн уһан уулгагдадаг. Тиимэ уһа уужа дулаа абаһан хонид үбһэ тэжээл эдихэдээшье һайжаржа, өөхэ мяхаяа нэмээнэ. Тэрээнһээ гадна, үнэһэ, хөө гэхэ мэтэ хобоо соогуур табигдажа, нарай малда үгтэдэг болонхой. Тиихэдэнь ехэ болоожо байһан малай бэе шамбайрдаг, элдэб үбшэндэ нэрбэгдэсэгүй болодог байна. Амитанай яһанда, махабададань хэрэгтэй болохо бодосууд минеральна тэжээл соо байлсадаг ха юм.

Мон нютагай хонишод КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, урма зоригоо бүришье ехээр бадараа. Улам лэ һайнаар, бүтээсэтэйгээр ажаллаха зорилго урдаа табина.

— Хүдөө ажахытаа хүгжөөхэ хэрэгтэ партиингаа анхарал оролдолго гартаһанайнь харюуда үшөө һайнаар ажаллахабди. 1964 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэбди. Нооһо ехээр абахабди, — гэжэ эндэхи хонишод мэдүүлнэ.

Д. Лыгденов,
хүдөө бэшэгшэ.
Саяанай совхоз.

Түнхэн. Саяанай совхозой 1-дэхи отделениин Александр Пилаевич Бунаевай даадаг отара жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриһөө 80—90 хурьга абадаг юм. Тэрэнэй даадаг отара 650 эхэ хонидтой. Мүноө үедэ 100 гаран шэнэ түл абаад байна.

Отарын хонишод Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэлые халуунаар дэмжэн угтаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон КПСС-эй гэшүүн А. П. Бунаев Хабарзан гэжэ нютагта хонидоо адуулжа ябана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАМСЫ шаман орободи

Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой республикынгаа бүхы хонишодто хандаһан уряа бэшэг ехэтэ һонирхон уншабабди. Олон жэлдэ хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон, ажалдаа жэл бүхэндэ ехэ амжалта туйладаг нүхэдэйнгөө социалис уялгатай танилсаад байхадаа, бидэнэр доро дороо өөһэдынгөө ажал тухай бодожо, урдахи зорилгоёо үшөө дахин хаража үзэбэбди. Тиигээд газетын хуудаһан дээрэ дэлгэржэ эхилһэн хонишодой хани ёһоной уряал хөөрэлдөөндэ хабаадангаа, нэгэ хэды үгэ хэлэхэ хүсэл байна.

Бидэнэр, үбгэ һамган хоёр наһаараашье, хүдэлһэн сагаараашье залуу хонишодбди. Нёдондол түрүүшынгээ жэл өөһэдынгөө хаража түлжүүлһэн 729 толгой түлгэнүүдһээ 640 хурьга абажа, хурьган бүхэнэй амидын шэгнүүр дунда зэргээр 20 кг. хүргэжэ, зунай эхиндэ совхозойнгоо һүрэгтэ тушаагаа һэмди. Тиигэжэ үнгэрһэн жэл һүрхэй һайн дүн түл абалгаар харуулжа шадаагүйбди: 100 хонин бүхэнһөө 80 хурьга абаабди.

Августын 11-һээ эхилжэ хонидтоо искусственна үрэжүүлгэ хээбди. Хурьга абахаар хүлеэгдэһэн графигай ёһоор түрүүшымнай түл январиин 10-даар гаража эхилээд, һүүлшынхинь—мартын эхеэр ходорхо. Хонидоо тарган тобироор түрүүлжэ шадабал, бүхы жэлэйнгээ даалгабари, уялгые амжалтатайгаар дүүргэхэ һайн эхи татагдадаг гэжэ түрүү хонишод тон зүб хэлэнэ.

Манай хонид һайн шадалтай намаржаа. Тэрээгээрнь һанаагаа амарангүй хүйтэнэй түргэдхэ бүри хонидоо элбэг бүдүүн тэжээлдэ табижа, үдэр бүри 200—200 грамм ургуулһан ногоон тарьяа эдюулжэ, бүлеэн уһаар үдэрэй 2—3 уһалдагбди.

Шэнэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абаха, хамтадаа 720 гаран хурьга түлжүүлхэ, дунда зэргээр 3,7 кг. доошо бэшэ нооһо нэгэ хонинһоо хайшалха гэһэн социалис уялга абанабди.

Хурьганай түлэг түрэлгэндэ манда туһалха хүдэлмэришэд хэрэгтэй. Нёдондо городһоо ерэһэн басагад яһала ехэ юумэ хээ һэн. Тиигэшье тэдэнэр тад шэнэ ажалда гансада хүдэлхэ болоходоо ядалдадаг, энэнь бүгэдэндэ мэдээжэ юм бэзэ. Мүнөө жэлдэ мал ажалда ябажа дүршэлтэй болоһон нютагаймнай хүнүүд хурьга абалгадамнай хамһалсахабди гээ. Бидэнэр өөһэдөө адагынь 200 толгой хурьга түрүүлжэ абахабди. Хүдөө талаһаа туһалхаяа ерэһэн нүхэдтэ манай ажалые хүнгэдхэхэ талаар хэхэ юумэниинь олдохо, тэдэнэрые бидэ хүндэтэйгөөр хүлеэн абахабди. Яруна, Хорнин түрүү хонишод ехэнхидээ хурьгадаа өөһэдөө абадаг, тиигэжэ тэдэнээ эхэһээнь һалгатар нэгэ гараар харадаг, тииһэн ушарһаа хурьгадай гарзалха ябадал тон хомор болонхой гэжэ «Буряад үнэн» газетэ тээсхэндээ бэшээ һэн. Тиихэдэ Нарһатын совхозой 1-дэхи фермын түрүү хонишон Цырма Цыбиковагай хөөрөөн манда илангаяа һонирхолтойгоор уншагдаа һэн. Олон жэлдэ һайн хүдэлжэ ябаһан, дүй дүршэл ехэтэй хонишон болоһон хүндэтэ Цырма Цыбикова, таитай бэшэг абалсаа һаа гэжэ һанал түрэһэнөө, мүнөө газетын хуудаһаар дамжуулан дуулгахыемнай зүбшөөгыта. Манайхиндашье, танайхиндашье мэнэ һаяар хурьган лэ гээшэ адхархань. Тээд хэдышье сүлөө забгүй байгаашье һаа, хайшан гэжэ шэнэ түлөө абажа эхилһэнээ, харууһалжа байһанаа тобшо тэдыгээр бэшэжэ эльгытэ.

Баргажан, Яруунын, Зэдэ, Хэжэнгын нүхэд, республикымнай бүхы хонишод, «Шэнэ жэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр хүдэлэе!» гэһэн уряае бодото ажалаараа харюулхын тулада хамсы шаман оробобди.

Буда Цыренов,
Мария Бадмаева,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин Борьёогой совхозой 2-дохи отделениин хонишод.

Фидель Кастрын Советскэ Союзда ерэхэ тухай

Хоёр талын һонирходог асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсэхын, тэрэшэлэн амархын, үбэлэй байгаалиие харахын, Советскэ Союзай саһаар хушагдаһан ой тайга соогуур агнахын тулада үбэлэй сагта Советскэ Союзда дахяад ерэхыень нүхэр Фидель Кастрые КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев социалис революциин нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Русай 1963 ондо Советскэ Союзда аяншалха үедэ уриһан байгаа.

Кубын революциин табан жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ ошоһон советскэ делегациие толгойлогшо нүхэр Н. В. Подгорный нүхэр Н. С. Хрущевой уряалые дамжуулһан байна.

(ТАСС).

„ФИДЕЛЬ—ХРУЩЕВ—ХОДОДОО СУГТАА!"

Фидель Кастро Рус Москвада ерэбэ

Социалис революциин нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Рус нүхэр Н. С. Хрущевой уряалаар январиин 13-да Москвада ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. И. Титов, А. Н. Шелепин болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд нүхэр Фидель Кастрые, тэрээнтэй сут ябалсаһан хүнүүдые Внуковска аэродром дээрэ угтаа.

Кубын хэрэгүүдээр Советскэ Союзда байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Мануэль Гарсиа Фуэнтес, Кубын посольствын хүдэлмэрилэгшэд, зарим дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор, советскэ, хариин журналистнууд аэродром дээрэ байлсаа.

УҺАЛУУРИИНГАА ГАЗАР ЗҮБӨӨР ЭДЛЭЭ!

Тошон яажа халяахаб?

СЕКУНДА СОО 5—6 ЛИТР УҺА ГАРГАЖА БАЙДАГ БУЛАГАЙ УҺЫЕ ХААЖА, ТОШОН ХАЛЯАБАЛ, 5 ҺАРЫН ТУРШАДА 80-100 МЯНГАН КУБОМЕТР МҮЛЬҺЭН ХҮРГЭГДЭХЭ

«...Уһалагдадаггүй газарта орходоо уһалагдадаг таряалангай газарһаа найдамтай, лаб хоёр дахин ехэ ургаса абажа боломоор байдаг гээшэ. Жэл соогоо хоёр ургаса абахаар уһалагдадаг газартай районуудшье бии байна. Тиимэ хадань, газар уһалһанай ашаар гектар бүриһөө абадаг продукциие эрид ехэдхэжэ болохо, тиихэдээ байгаалиин ямаршье байдалда иимэ ехэ продукци абаха шухала болоно»,—гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев нёдондо намар Краснодар городто Хойто Кавказай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ зааһан юм.

Эдэ үгэнүүдэй айхабтар ехэ удха шанартай. Жэлһээ жэлдэ ган гасуурта дайрагдажа байдаг манай республикын колхоз, совхоз бүхэндэ энэнь сэхэ хабаатай асуудал мүн. Ушар юуб гэхэдэ, нютаг бүхэндэ харьялан байдаг гол горход, булагууд тоолошогүй олон. Тэдэнэй мүнхын уһаар ажахы бүхэн нилээд ехэ таряанай, сабшалангай газар уһалжа шадаха арга боломжотой. Сэхынь хэлэхэдэ, Буряадаймнай республикын уһалагдадаг таряанайнь газар 40 мянга гаран гектарта нэмжыдэг ха юм. Тиихэдэ уһалагдадаг сабшалан, бэлшээри али зэргэ ехэ гээшэб?!

Ямаршье ганданги, хура бороогоор хомор жэлдэ уһанай газарһаа үндэр баян ургасын эрхэбэшэ абтаха байһые таряашадай туйлаһан олон жэлэй дүй дүршэл, республикын эрдэм шэнжэлгын эмхи зургаануудай хэдэг туршалганууд тодорхойгоор гэршэлжэ үгэнэ. Хүдөө ажахын ямаршье ургамал тариһан газарые үтэгжүүлэнгүй уһалбал, 1,5—2 дахин ехэ ургаса абтадаг байна. Хэрбээ уһалалга үтэгжүүлгэ хоёрые хэрэгтэй соонь зэргэ хэбэл, уһалагдаагүй газарайхида орходоо 5—6 дахин ехэ ургаса абадаг ушар олон.

Үнэхөөрөөшье, манай республикын хүдөө ажахын түрүүшүүл, ажалай габшагайшуул уһанай газарай гектар бүриһөө 800—1000 центнер кукурузын ногоон набша намаа, 35—48 центнер шэниисэ, 300—350 центнер хартаабха, 500 центнер хүрэтэр саахарай свёкло заатагүй абадаг ушарые бидэ өөһэдөөшье һайса дуулаһан, хараһан байна ха юмбибди.

Ганса энээхэн жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, уһан гээшэ хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ ябадалда али зэргын ехэ ашатай туһатай нүлөө үзүүлдэг байһыень баримтална бшуу. Тиимэһээ уһаяа тон гамнажа гаргашалха, тэрэнние арьбадхаха гээшэ агротехническэ хэмжээ ябуулгануудай нэгэ гол шухала зүйл болоно.

Манай республика дотор гол горход, булагууд яһала олоншье һаа, тэдэнэй нилээд олонойнь уһанай гарасын хэмжээн бага байжа, ехэ тала дайда һанаһан соогоо ундалуулха арга олгодоггүй зэргэтэй. Тиимэ ушарһаа боложо, уһалха газарай хэмжээн хизаарлагдадаг, тиигээд тарилгын урда тээ нэгэл дахин уһалха аргатай бологдодог. Зарим багахан горход болон булагуудай уһан зунай халуунда шэргэшэдэгшье ушар тохёолдодог гээшэ.

Газар уһалалгые үргэдхэхэ, тэрэнээ 2—3 дахин уһалха аргатай болохын тула уһанай нөөсые арьбадхаха, ехэ болгохо хүдэлмэри эрхилхэ хэрэгтэй бологдоно. Горход, булагуудаар элбэг нютагуудта уһаар дуталдахагүйн тула тиимэшье арга бэлээр олдохол ушартай. Жэшээнь, манай эндэхид хэр угһаа хойшо үбэлэй сагта горхон ба булагай эхеэр тэдэнэй һаба сооложо, уһа гаргажа, тошон халяадаг, тиин мүльһэн дошо-ондоли хүргэдэг һайн дүй дүршэлтэй, онол аргатай гээшэ. Манайшье үедэ Баргажан, Загарай, Хяагта, Бэшүүр нютагуудай колхозууд болон совхозууд тошон халяажа, ондоли ехээр хүргэхэ хүдэлмэри яһала эмхидхэдэг байна.

Уһа багатай, зундаа шэргэшэдэг горхон, булагай эхеэр мүльһэ ехээр хүргэбэл, уһалагдадаг газараа һураггүй үргэдхэжэ шадахаһаа гадна, ургасын газарые хушаад, мүн голложо байха үеэр адагынь хоёр дахин ундалуулха арга олохо зэргэтэй болонобди. Тиимэһээ ондоли дошо болотор тогтоохо гээшэ ашаг үрэтэй хүдэлмэри болоно бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр, хада уулын боориһоо эхи абадаг бишыхан горходой, мүн булагуудай һаба үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ нэбтэ, оёортоо туласа хүрэшэдэг байна. Тиихэ үедэ тэдэнэй уһан мүльһэеэ тэһэлэн, өөдөө бусалан гарадаг гээшэ. Тингээд бусалжа эхилхэ, тошоной халиха үеые алдангүй, залан заһажа байгаад, ондоли хүргэхэ хэрэгтэй. Энэ мүльһэн дошо хабартаа хайлажа, һайрам болон хүүесэ урдадаг шуу. Ондоли зүбөөр хүргэбэл, хэмгүй ехэ шииг нойтоной нөөсэ бии болгожо шадагдаха.

Жэшээнь, **секунда соо 5—6 литр уһа эхинһээ гаргажа байдаг горхон сүүдхын туршада дүн хамта 440—860 кубическа метрэй хэмжээнэй уһа үгэхэ зэргэтэй. Иигээд байхадаа, ноябрь, декабрь, январь, февраль, март һарануудта тиимэ уһатай горхоной урдажа байһан газарта аяар 80—100 мянган кубическа метр мүльһэ хүргэжэ боломоор.** Хэрбээ зүбөөр хэрэглээд байбал, энэ мүльһэнэй һайрамаар 160—200 гектар газар үлүү ехээр уһалжа шадахаар гээд тоосоониинь абтанхай.

Мүльһэ хүргэлгэдэ тиимэ өөрсэ мэргэжэл шадабари, һургуули хэрэгтэй бэшэ. Энээнэй түлөө балай ехэ зөөри зөөшэшье гаргашалагдаха зэргэгүй. **Горхон дээрэ баригдаһан ханаабай хаалтаһаа тээ дээхэнүүр, дан холо бэшэ, 1,5—2 метр зузаантайгаар мүльһэ хүргэхэдэ таарамжатай.** Тэрэ мүльһэн хабар хайлахадаа, һайрамынь ханааб руу урдажа, сэхэ шууд уһалагдаха газарта абаашагдаха болоно ха юм. Тогоон шэнги түхэлтэй хонхор, тингээд адагтаа уйтарһан хабшал газарта ондоли тогтооходо зохид байдаг. Иимэ газарта мүльһэ хүргэхэдөө, халижа байһан тошониие барихаар ехэ хаалта хэхэ гэхэ мэтын үлүү хүдэлмэри хэгдэхэгүй болоно.

Халижа байһан тошон тогтоожо хүргэхын тула хаалта хэхэ хэрэгтэй. Тиимэ хаалтые саһаар, бургааһа, шэлбэһээр гү, али шэбхэ адхажа хэхэдэ болохо. Хаалтын утань 2—3 метр байха зэргэтэй. Хаалта болохоор обоолһон юумэеэ таһа нягтаруулаад, дээрэһээнь уһа адхажа хүргэхэ шухала. Халиһан тошон энэ хаалтада тогтожо, мүльһэн болон хүрэхэ ушартай. Хүрэһэн мүльһэн улам улам зузааржа, хаалтын дээдэ эрмэгтэ хүрэхэлөөрнь, хаалтаяа үндэртэхэжэл байха ёһотой болоно.

Саһаар, бургааһа мүшэрөөр, шэлбэһээр хаалта хэхын оронд хэрбээ бүри уйтан хабшал газар байгаа һаань, нарин модоор, бургааһаар бүхэшэг хаалта барижархибал, бүришье хүдэр, хэдэн жэлдэ байхаар юумэн бүтэшэхэ. Эдэ бүгэдэ тэндэхи эрхэ байдалһаа, хүсэ шадалһаа дулдыдаха хэрэг ааб даа.

Тошон халяажа, ондоли хүргэлгые түргэдхэхэ гэбэл, уһанай гарасые ходо харууһалжа байха хэрэгтэй. Һабыень сүмэ сооложо, горхоной уһа зорюута өөдэнь хаюулхада, һабыень хүргэхэдэ, тошон халяалга, мүльһэ хүргэлгэ түргэдхэхэ ёһотой болоно бшуу. Хадаһаа бууһан түргэн урасхалта горходой һабые оёортонь хүрэтэр зорюута хүргөө һаа, бүришье бэлээр һанаһан хэрэг бүтэхэ гээшэ.

Горхоние оёоргонь хүрэтэр мүльһэтүүлхэ гээ һаа, һабыень хүндэлэн 1,5—2 метр үргэнтэйгөөр мүльһыень салираар малтаха. Тэндэһээ гараһан бутархай мүльһэ хаалта болгон зурытар хаяжа, дээрэһээнь уһа адхаха. Зүгөөр һаба дээрэхи мүльһэ малтажа абахадаа, 10—15 сантиметр зузаантай мүльһэ уһанайнь нюрган дээрэ үлөөхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ тэрэ мүльһэн уһа руугаа бүри зузааран хүрэдэг юм. Тиихэлээрнь баһа дахин мүльһэеэ нимгэрүүлхэ. Тиигэ тиигэһээр лэ горхоной һабые хүндэлэн 1—1,5 метр зузаантай мүльһэн оёор туласа хүргэгдэжэ, уһанай доошоо урдаха аргань барагдана.

Горхоной һабын мүльһөөр сүм хаагдаад байхада, хаалтаһаа тээ дээгүүр—200—300 метрэй оршондо соолго хэжэ, горхоной уһа өөдэнь гаргаха шухала. Тиихэдэ тошон халижа, мүльһэн дошо ехээр, зузаанаар хүргэхэ арга олгогдоно. **Тошон ехээр халяаха гэжэ оролдобол, соолгоёо хүргэжэ огто болохогүй. Һабын мүльһэнэй обойһон, доботоһон газарые соолохо, тэндэ сугларһан уһые мүн лэ халяаха шухала.**

Нэгэ газарта тошон халяажа, хэрэгтэй соогоо мүльһэ хүргэжэ шадабал, тэрэнһээ үшөө дээгүүр—100—150 метрэй зайда шэнэ соолго сооложо, мүн лэ тошон халяаха, ондолитуулхада болохо. Иигэжэ байгаад, хэдэн газарта горхоной һабые сүмэлэн, тошон халяажа, хэрэгтэй мүльһэеэ хүргэжэ шадаха байна.

Зүгөөр халяагдаһан тошон гансал горхонойнгоо һаба дээрэ дууһан хүргэгдэхэ бэшэ. Харин оршон тойрондохи газарта дүүрэн мүльһэн дошо хүргэхэ гэжэ оролдохо ёһотой байна. Хабартаа, үшөө зундаа уһаар ядахагүй гэжэ хүсэһэн хойноо, хайшан гээл һаа мүльһэнэй ехэ нөөсэ бии болгохо хүсэлэл оролдолгоёо гарган ажаллаха бологдоно ха юм даа.

Хабарай урин дулаан сагай ерэжэ, саһа мүльһэнэй хайлажа эхилхэһээ урдахануур гол ханааб уруу шэглүүлэн, мүльһэн дээгүүрээ һубагуудые татажархихада һайн байдаг. Хэрбээ шэбэр шугы, бүглүү бэшэ газарта хүрэһэн мүльһэн дээгүүр элһэ шоройгоор гү, али үнэһөөр харуу адхахада бүришье боломоор. Харуу адхагдаһан мүльһэн элһэ шоройдо түргэн эдигдэжэ, ханааб болон зурыха юм. Һайрамай ханаабһаа ондоо тээгүүр, жалга яама, хонхосог уруу хиидэ урдахагүйнь тула анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй. Һайрам хадаа имагтал уһалагдадаг таряалан, сабшалан руу залагдажа, аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой болоно бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын түрүү кукурузашад нүхэд Дампилов, Жанаев, Кондратюков, Зарипов, Пушкин болон бусад кукуруза таридаг газар дээрээ тошон халяажа, мүльһэ хүргэдэг заншалтай болонхой. Энэ дүй дүршэлынь кукурузын ургаса дээшэлүүлхэ талада һайн үрэтэй байгаа. Мүльһэ хүргэжэ, газартаа шииг нойто тогтоожо шадаһанай аша үрөөр тэдэнэй ургуулһан кукурузын ургаса гектарай 80-һаа 200 центнер хүрэтэр дээшэлһэн юм.

Таряанай газар дээрэ мүльһэ хүргэлгые дурсагдаһан гуримаар хэхэһээ гадна, насосно станцяар гол горхонһоо гү, али нуурһаа уһа бүлэжэ, поли дээрэ нэлэнхыдэнь таляадхан, мүльһэ хүргэлгэ гээшэ баһал тон таатай арга болоно. Иимэ аргаар кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха, шэниисэ тариха полинууд дээрэ үбэлдөө, хабартаа эртүүр уһа бүлэжэ гаргаад, мүльһэ хүргэхэдэ боломоор. Хүргэгдэһэн мүльһэн таряанай газар дээрэ шадаал һаа нэгэ жэгдэ байха зэргэтэй. **Тиихэдээ мүльһэнэй зузааниинь 60—80 сантиметрһээ доошо бэшэ һаа һайн гээшэ.**

Январь һара гараба. Энэ шухала хүдэлмэридэ жэгдэржэ орохо саг тулажа ерээ. Газараа ашаг үрэ ехэтэйгээр эдлэхэ, ороохо таряанай, үбһэ ногооной үндэр баян, найдабаритай ургаса хуряажа абаха талада горитойхон нүлөө үзүүлжэ шадаха энэ хэмжээ ябуулга үргэн далайсатайгаар эмхидхэлгые тон шухалада тоологдоно. Тошон халяажа, ондоли ехээр хүргэхын тулада мэргэжэл шадабаритай хүнүүдые хэрэгтэй соонь табиха шухала. Тэдэниие мори унаагаар, зэр зэмсэгээр гүйсэд хангаха хэрэгтэй.

Тошон халяажа, мүльһэ хүргэлгэдэ хабаадаһан колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй һаадгүй хүдэлхын түлөө мүльһэ тогтоохоодо таарамжатай газар дары тодорхойлжо үгэхэ, хаалта хэхэдэнь хэрэгтэй болохо модо, бургааһа, шэлбэһэ, һолоомо, мүльһэ хүргэхэ зүйлнүүдээр хангаха. Хэрбээ насосно станцяар уһа бүлэжэ, мүльһэ хүргэхэ байгаа һаа, эндэ хэрэгтэй болохо техникэ, хоолойнуудые бүрин түгэсөөр бэлдэхэ, бухы хүсэн соонь ашаглаха зорилго табигдана.

Тошон халяалга — хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талада шухала хэмжээн, ашаг ехэтэй арга боломжо мүн болоно. Республикын хүдөө ажахын үргэн олон хүдэлмэрилэгшэд, агрономууд болон мелиораторнууд, таряанай газар уһалагшад, луговодууд хүдөө ажахыдахи энэ шухала хүдэлмэреэ амжалтатайгаар бэелүүлээл!

Н. ХРЕБТОВ,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша эрдэмтэ.

Улаан-Үдын үйлэдбэринин управлениин Эрхирэгэй совхозой хүдэлмэрншэн Жалсаб Банзатович Базаров 25 жэлдэ луговодоор хүдэлжэ байна. Тиихэ үедөө Дабаатын горхон дээрэ үбэлдөө жэлһээ жэлдэ тошон халяажа, хэмгүй ехэ мүльһэ хүргэдэг дүй дүршэлтэй болоһон нүхэр.

— Бүхөөр шаагдаба гээшэ гү?—гэжэ халиһан тошон барижа, ондоли тогтоохо хаалтаяа нүхэр Базаров туршан үзэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

300 гектарта хүргэгдэхэ

Манай колхоз Хёлго мүрэнэй эрье шадар саахарай свёкло, кукуруза таридаг полинууд дээрэ үбэлэй сагта насосно станцяар уһа бүлэн гаргажа, мүльһэ үргэлжэдэнь хүргэдэг зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой юм.

Тэрэ хүдэлмэреэ мүнөө жэлдэ баһа хэхээр хараалнабди. Үнгэрһэн жэлэй эсэстэ нэгэ шэнэ насосно станци худалдажа абанхайбди. Колхознай хамтадаа иимэ 4 станцитай. Уһа дамжуулха сорго хоолойнуудаар хэрэгтэй соогоо хангагданхайбди.

Ингээд — январиин эсэс багаар гү, али февральһаа—4 станцимнай хүдэлжэ захалхань. Тэндэ хүдэлхэ станцинууд болон тракторнууд хүсэд бэлдэгдэжэ, механизаторнуудаар бүридүүлэгдэнхэй.

Адагынь 300 гектар таряанай газар дээрэ мүльһэ хүргэжэ шадаха арга боломжотойбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэшьебди.

М. Мункоев,
Мүхар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Калининай нэрэмжэтэ колхозой главна агроном.

70 мянган кубометр

Манай Зэдэ шэнги ган гасуурта дайрагдадаг, заримдаа шэргэшэдэг горхон, булагуудтай нютагуудта тэдэнэй эхеэр үбэлэй сагта тошон халяажа, ондоли ехээр тогтоохо гээшэ ашатай туһатай хэмжээ ябуулга болоно. Энээниие хараадаа абаһан ажахынууд зохихо хүдэлмэри эмхидхэжэ байнхай.

Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Намаг гэжэ газартахи горхон, булагуудай эхеэр тошон халяажа, 40 мянган кубическа метр мүльһэ хүргөөд байна. Тиихэдэ Торин совхоз Нарин-Хүндыдэ 20 мянган кубическа метр, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз Үшөөтын эхеэр 10 мянган кубометр мүльһэ хүргэнхэй. Эндэхи ажахы бүхэндэ тошон халяахын тула 2—3 хүн ходо хүдэлжэ байдаг юм.

Тиихэдэ Зэдэ голой эрьеэр таряалан, сабшалантай ажахынууд — Борьёогой, «Октябрьский»» совхозууд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз насосно станцинуудаар мүрэнһөө уһа бүлэн гаргажа, кукуруза, шэниисын полинууд дээрэ мүльһэ хүргэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байна. Энэ хэрэгтэ насосно 15 станци табигдахань.

И. Кулик,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин главна агроном.

700 гектар уһалха ехэ сөөрэм

Ойрохон даа, Гутай тосхонһоо үгсөөд, автомашинаар арба гара минута ябаха газарта. Хойто шэлэһээ бууһан ехэ хүндын аман дээрэ ерээдүйн ехэ сөөрэмэй хаалтын барилга эхилэнхэй.

Бэшүүрэй совхозой Гутайн сөөрэмэй хаалтые барижа эхилһэн «Бурводстройн» хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ жэлэй хабарһаа хойшо эндэ ажаллажа байна. Хангил үндэр хоёр хадын бооринуудһаа хаалтын һуури, табигданхай. Үбэлэй янгинама хүйтэнэй түлэг дундаашье һаа, «самосвал» машинанууд элһэ шорой, шулуу зөөнэ. Хайр, шулуу малтадаг карьерэ дээрэ экскаватор болон тракторай таршаганаха абяан утын үдэр таһалданагүй.

— Сөөрэмтнай баригдаад байхадаа, уһанайнь хэмжээн хэды шэнээн байха, хэды гектар таряанай газар уһалхаб?—гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, мастер Иван Ильич Борхонов ингэжэ хөөрэбэ:

— Сөөрэмэй барилгада 100 мянган түхэриг гаргашалагдаха юм. Яһала ехэ мүнгэн, хуушанайхяар аяар миллион түхэриг. Барилгынь дүүрээд байхада, сөөрэм соо 580 мянган кубометр уһан суглархаар хараалагдана. Тиин Гутайн голой баруун бэеэр татагдаһан уһалууриин системээр 700 гектар таряанай газар уһалагдадаг болохо юм.

— Хараалагдаһан түсэбэй ёһоор, сөөрэмэй барилга хэзээ дүүрэхэ гээшэб?

— Үнгэрһэн жэлэй май һараһаа хойшо хүдэлөөд байхадаа, бидэнэр мүнөө табяад мянган түхэригэй ажал хээд байнабди. Ингээд байхада, гараад байһан шэнэ жэлэй намар болотор хаалтынгаа барилгые сүм дүүргэжэ, совхоздоо тушааха зорилго бидэнэй урда табигдана...

Хоёр хадын хабшал соо баригдажа эхилһэн хаалтын һуури дээрэ гараад харахада, яһала ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн, саашадаа бүри ехэ ажал хэгдэхэ байна. Хаалтын утань 180 метршье һаань, хамта дээрээ аяар 21 мянган кубометр шорой малтан зөөжэ, хаалта болгохо хэрэгтэй. Доогуураа 51 метр үргэнтэй хаалтын үлүү уһаяа табиха түхеэрэлгэдэ 120 кубометр бетон шудхагдаа.

Сөөрэмэй хаалтын барилга дээрэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байһан түрүү хүдэлмэришэд бии. Тэдэнэй тоодо тракторист Юрий Банщиков, скреперист Николай Овчинников, хүдэлмэришэд Авдеев, Иванов гэгшэдые нэрлэхэ хэрэгтэй. Эдэнэр хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ хабаадалсан, уһалагдадаг газарые үргэдхэхэ талаар партиин табиһан зорилгые бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсана.

Хаалта бариха хүдэлмэриин гол түлэб муу бэшээр ябуулагдажа байбашье, зэргэ ябуулагдаха уһалууриинь системын барилга хэгдэнэгүй. Юуб гэхэдэ, проектыень зохёохо талаар совхозой хэһэн захил мүнөө болотор дүүргэгдэээгүй. Тэрэшэлэн сөөрэмэй хаалтада хүрэжэ ерэхэ харгын проект анхаралда абтаагүй. Энэ мэтын дутагдал дээрэһээ сөөрэмэй хаалтые ашаглалгада тушаалгаар һаад ушаруулагдажа болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус сөөрэмэй хаалта дээрэ элһэн адхагдажа байна.

Б. Будаев.

Һуралсалай ээлжээтэ лекцинүүд:

4. Н. Т. АНТОНЕНКО—Уһалагдадаг участок бүхэн эзэтэй байха зэргэтэй.

5. А. С. ЛАМБРОЗО—Уһалагдадаг газар эдлэлгэдэ хэрэглэгдэдэг машинанууд тухай.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

Тепловозууд мүнөө үеһын хүсэтэ техникэ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин харгыгаар хүсэ ехэтэй локомотивуудай нэгэн—тепловозууд ябажа эхилһээр нилээд болобо. Энээнһээ урда ашаглагдажа байһан паровозуудһаа тэдэнэй хэр ехэ аша туһатай, ямар илгаатай байһан тухайнь, тепловозуудые ашаглахадаа, ямар хубилалтын болохо тухайнь манай газетын уншагшадта хөөрэжэ үгэхыень редакциин авторнуудай соведэй гэшүүн М. Соломенный хэдэн асуудалтайгаар отделениин начальник Александр Александрович Кванталианида хандаһан байна.

үхэр Кванталианиин харюу дотолилогдоно:

суудал: Улаан-Үдын отделениин ыгаар хэзээ тепловозууд ябажа ээб, тэдэниие жолоодон ашагын тулада ямар бэлэдхэл хэгдээ ээб?

арюу: манай отделенидэ ашагахаар тепловозууд 1963 оной р абтажа эхилээ. Харин энээнурид, 1962 ондо ерэһэн 4—5 овозууд энэ тоодо оролсоногүй. гэхэдэ, тэдэнэр ашаа шэрэлгэхээр хэрэглэгдээгүй, һуралсалай гтэ зорюулагдаһан байгаа. Тус- теоретическэ бэлэдхэл гараһан, э локомотив жолоодохо мэргэдэ һураһан, паровозой машинууд эдэ тепловозуудта ябажа іһэн, тэдэниие жолоодохо бодото үшын дүй дүршэлтэй болоһон Үнгэрэгшэ жэлэй эхеэр бүхы а шэрэлгын 25 процентнь тепзуудаар зөөгдэһэн байна. һара ндэ шэнэ машинанууд абтаа, жэ жэлэй һүүл багта арадай хын ашаанай 85—90 процентнь э ехэтэй локомотиваар шэрэгдэ- болобо.

ам харилсаанай министерствын өөр манай отделениие тепло- удаар 1964 ондо хангаха гэжэ алагдаһан байгаа. Тэдэниие глахаар отделениин бүхы ажа- хоёр жэлэй туршада бэлэдхэжэ гахэ зорилго табигдаһан. Манай ектив энэ зорилгоёо болзорь урид дүүргэжэ шадаа гэжэ хэ эрхэтэйб. Хэрэгтэй бэлэдхэл нэй ашаар бидэнэр түсэбһөө тепловозуудые абажа, паровоаа һэлгэжэ эхилээбди. Шэнэ, ехэтэй машинануудые жохо локомотивна бригадануудые дхэхэ талаар ехэ ажал хэгдээ. овозно паркые жолоодон ашаг, тэдэндэ ажаллажа шадаха тус- бэлэдхэлтэй машинистнууд, тэй туһалагшад мүнөө манда бии.

Асуудал: Түмэр замые тепловозуудаар хангахада, экономическа талаараа ямар аша туһатай болоноб?

Харюу. Түмэр зам— ороноймнай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн юм. Тиимэһээ тэрэниие бүхы зэргээр хүгжөөхэ гэжэ партиин XXII съездын баталан абаһан Программа дотор хараалагданхай. Партиингаа Программые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһан совет арад түмэр замай транспортые хүгжөөжэ, электровоз, тепловозуудые амжалтатайгаар ашаглажа байна. Хүсэ ехэтэй локомотивуудаар түмэр харгыгаа хангахада ямар ехэ аша туһатай байһые манайшье отделени дээрэ хаража боломоор. Тепловозуудые ашаглажа эхилһэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлэй туршада 2,5 миллион түхэригэй алмалта хэгдээ. Урдань, паровозуудай ябажа байха үедэ, иимэ ехэ алмалта нэгэшье хэгдээгүй байгаа. Харин бүхы отделениие тепловозуудаар хангахадаа, бүри ехэ арьбалалта хэхээр хараалагдана. Паровозуудые тепловозуудаар һэлгэхэ бэлэдхэлэй үедэ хэгдэһэн бүхы гаргаша 2—3 жэлэй туршада харюулагдаха гэжэ бидэнэр тодорхойлнобди. Энээниие баримталхын тула иимэ жэшээ харуулжа боломоор. Хүндэ ашаанай поезднуудые Улаан-Үдэһөө Петровск-Забайкальска станци хүрэтэр шэрэхын тула хоёр паровоз, локомотивна 6 бригада (хоёр машинист, хоёр туһалагша, хоёр кочегар) хэрэглэгдэдэг байгаа. Харин энэ поездые мүнөө нэгэ тепловоз шэрэнэ, тэрэниие машинист туһалагшатаяа жолоодоно. Хэрбээ нэгэ сүүдхэдэ иимэ арбан поезд ябажа байдаг һаа, урдань паровоз жолоодоходо хэрэглэгдэдэг 40 хүн сүлөөлэгдэнэ ха юм. Харин энээниие нэгэ жэлэй хугасаада абажа хараха болоо һаа, тепловозуудай ямар ехэ ашагтай байһаниинь элирнэ бэзэ.

Асуудал: Үйлэдбэриин культурада, локомотивна бригадануудай ажалда ямар хубилалта бии болоһон байнаб?

Харюу: Мүнөө үеын тепловозуудые жолоододог локомотивна бригаданууд урдын паровозуудай бригадануудһаа онсо илгаатай гэжэ хэлэхээр. Мүнөө эндэ культурна, һайн бэлэдхэлтэй хүнүүд ажаллана. Паровозуудые жолоододог 7 класс дүүргэһэн машинистнууд мүнөө бултадаа һуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна. Тэдэнэр һуралсажа, 10 класс дүүргэхэ, саашадаашье юрэнхы бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ зорилго урдаа табинхай. Тепловозуудай машинистнууд газаа талынгаа шэнжэ шарайгаараа илгаатай болобо. Локомотивна бригадануудай гэшүүд урдын машинистнуудта орходоо ариг сэбэр болонхой, сэбэр хубсаһатайнууд. Тепловозууд—орёо оньһон дизельнэ, электрическэ машина мүн. Тиимэһээ эндэ ариг сэбэр наринаар сахиха шухала, муухай, хара тоһон болоһон гараар тэндэ дүтэлхөөр бэшэ юм. Машинистын кабина дулаан, ариг сэбэр, оньһон түхеэрэлгээр хангагданхай.

Мүн үйлэдбэриин байдал тад ондоо болонхой. Тепловозуудые ашаглаха бэлэдхэлэй үедэ отделениин цехүүд һэльбэн заһабарилагдаа, ариг сэбэр болгогдоо. Мүн городоймнай агаар сэбэрлэгдэжэ байна гэхээр. Шулуу нүүрһээр ябадаг паровозууд ехэ утаа, эһэ хаяжа, хара манан городоймнай гэр байрануудые хушадаг бэлэй. Станци шадархи газарнууд шулуу нүүрһэ галдахада гарадаг үнэһэн, шлагһаа сэбэрлэгдэжэ байна.

Асуудал: Тепловозуудые ашаглахада, промышленна предприятинуудта ямар аша туһатай болоноб?

Харюу: Арадай ажахын ехэнхи ашаан түмэр замай транспортаар шэрэгдэдэг гэжэ мэдээжэ. Түмэр замай һайн техникээр зэбсэглэгдэхэ бүри арадай ажахын элдэб янзын ашаан хэрэгтэй газартаа түргэнөөр хүргэгдэхэ, мүн пассажирска поезднуудай ябаса, вагонуудай эрьесэ түргэдэхэ ушартай. Гадна тепловоз, электровозуудай хүсөөр арадай ажахын ашаа шэрэхэдэ, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн һураггүй бага болоно. Манай отделенеэр шэрэгдэдэг ашаанай өөрынь үнэ һаяар хямдаруулха гэжэ хараалагдана. Элдэб янзын транспортна гаргаша үшөө ехэ байһаар. Тэдэниие хороохо, бага болгоходо, арадай ажахыда, промышленна предприятинуудта ехэ аша туһатай гээшэ.

Арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ, түмэр замай транспорт хүгжөөгдэжэ байна. Түмэр харгытаа улам саашань хүгжөөхэ, арадай ажахын ашаа шэрэлтые түргэдхэжэ, долоон жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ туһа нэмэри оруулха гээшэ түмэр замшадай хүндэтэ зорилго мүн болоно.

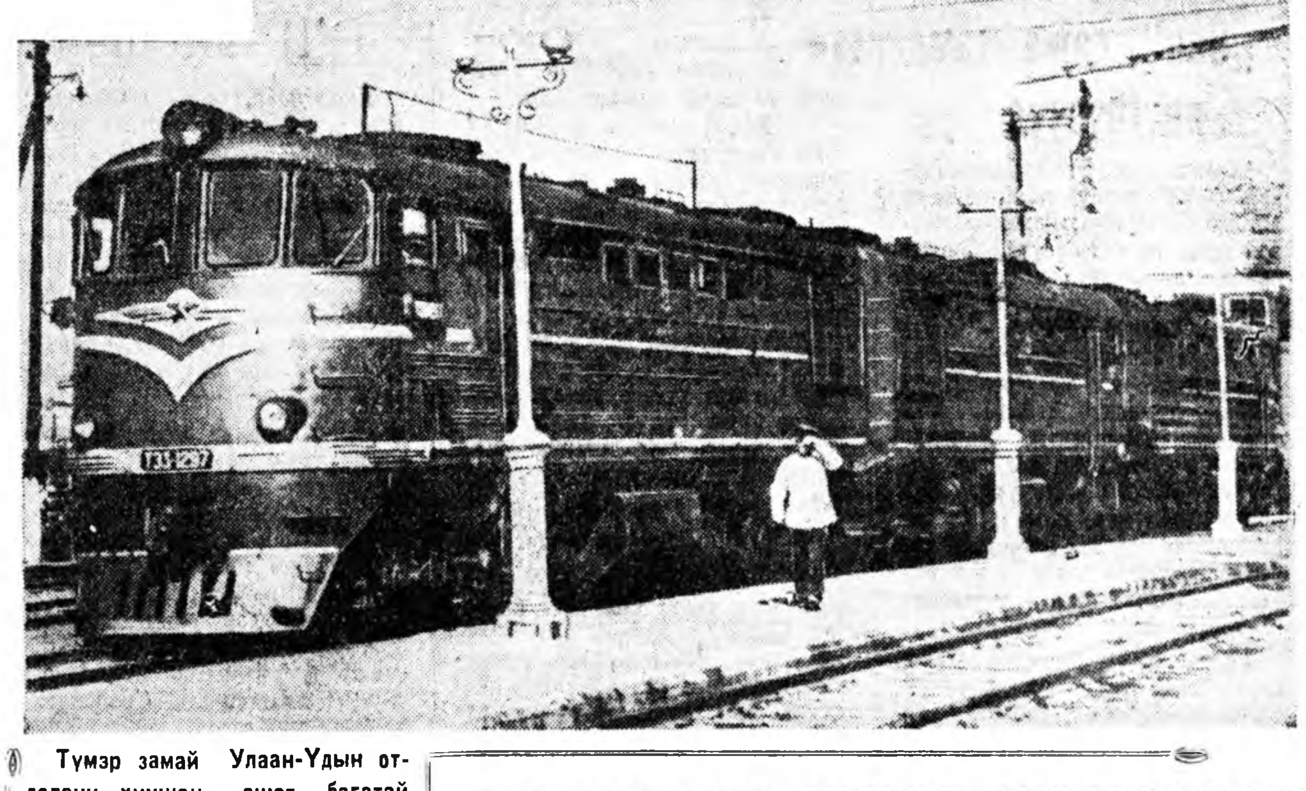

Түмэр замай Улаан-Үдын отделени хуушан, ашаг багатай паровозуудай орондо хүсэ ехэтэй тепловозуудые ашаглажа эхилбэ. 1964 ондо арадай ажахын ашаа зөөлгэдэ тус отделениин түмэр замуудаар сүм тепловоз хэрэглэхээр хараалагдана. Зураг дээрэ: тепловоз Улаан-Үдын отделениин түмэр замда.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Загарайн промышленно-үйлэдбэриин зонодо

ТҮРҮҮ УЧАСТОК

Хүртэйн леспромхозой нүхэр Байменовэй хүтэлбэрилдэг мастерска участогай модошод үнгэрһэн жэлэй декабрь һарын дүнгөөр республикын леспромхозуудай мастерска участогуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа, түрүү һуурида гараһан байтаа.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ тус участогайхид үдэр бүри даабариһаа гадуур 100 гаран кубометр модо ороной шэнэ барилгануудта эльгээжэ, леспромхоз соогоо түрүүлжэ ябаһаар.

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ УЯЛГА

Химическэ сэбэр изэбёосхын шулуу малтажа абадаг «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин Мойһотын уурхайн хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан һаяхан болобо.

Химическэ промышленностиие саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүд болон уурхайн коллективэй зорилгонууд гэһэн асуудалаар карьероуправлениин главна инженер М. Г. Ганницев элидхэл хэбэ.

Тус уурхайнхид байгша оной түсэб декабриин 20 болотор дүүргэхэ, химиин үйлэдбэридэ хэрэгтэй 83 мянган тонно химическэ сэбэр избёосхын шулуу, металлургида хэрэглэгдэдэг 30 мянган тонно флюс малтажа эльгээхэ гэһэн социалис уялга абаба.

— Энэмнай партиин Центральна Комитедэй декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ манай харюу, ороной химическэ промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ манай хубита болоно гэжэ эндэхи хүдэлмэришэд мэдүүлнэ.

ҺОНИРХОЛТОЙ БАЙБА

Хандагатайн леспромхозой клубта һаяхан үйлэдбэриин түрүүшүүл, шэнэ юумэ үүсхэгшэд олоороо сугларба. Тэдэнэртэ Новоильинскын арба нэгэн жэлэй дунда һургуулиин һурагшад һонирхолтой концерт харуулба.

һурагшадай гүйсэдхэһэн молдаван арадай «Сербу», молдованеску. гэжэ хатарнууд, аха дүү Анатолий, Николай Ковелинтэнэй «Ритмический вальс» ехэ һонирхолтой байба. Багша В. Баяртуев «хүрэн хээр» гэжэ буряад дүу, Г. Салисов итальян арадай дуунуудые гоё һайханаар дуулажа, сугларагшадые баясуулаа.

Д. Цыренов.

Үйлэдбэри үргэдхэгдэнэ

Нэхэлгын, будалгын, оёдолой цехүүдэй Хяагтын трикотажна фабрика 1961 ондо ашаглалгада оруулагдаһан юм. Иигэжэ тус фабрикын үйлэдбэри үргэдхэгдэжэ, дотор, гадар трикотаж хубсаһан нэхэгдэжэ эхилһэн байна.

Шэнэ техникэ, машина шудалагдажа, олон янзын трикотаж хубсаһан, трикотаж нэхэлгэдэ хэрэглэгдэдэг утаһан ээрэгдэн гаргагдаа. Харин 1962—63 онуудай туршада шэнэ түхеэрэлгэ абтаа, үйлэдбэри оньһожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга хангагдаа. Энээнэй ашаар хэдэн шэнэ номерой утаһан ээрэгдэдэг болоһон, олон зүйлэй трикотаж хубсаһан нэхэгдэһэн байха. Нэхэлгын цехтэ «МС-51» маркын хоёр шэнэ машина абтаа, утаһа будадаг цехтэ шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо. Иигэжэ валовой продукци бүри ехээр бүтээгдэжэ эхилһэн байна.

Гадна тон нарихан утаһа ээрэхэ, эндэ нэхэгдэдэг пумаажан трикотаж зүйлнүүдые олошоруулха түхеэрэлгэ шудалагдаа. Утаһа ээрэлгын цехэй продукци фабрикын бүхы хэрэглэмжые хангахаһаа гадна, ондоо предприятинуудта эльгээгдэдэг юм. Шэнэ түхеэрэлгэ тодхоһоной ашаар товарна продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлхэ, үлүү гаргаша хэхэ ушар усадхаха арга олгогдоо.

А. Арсентьев,
фабрикын главна бухгалтер.

Дондок УЛЗЫТУЕВ:

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

1964 оной эхеэр Буряадай номой хэблэл Дондок Улзытуевай шэнэ шүлэгүүдэй согсолбори гаргахаар бэлдэжэ байна. Энэ ном соо поэдэй богонихон шүлэгүүд, «Дунда Азиин дуун» гэһэн поэмэ ороно юм.

Дондок Улзытуевай һүүлэй жэлнүүдтэ бэшэһэн богонихон шүлэгүүд уншагшадые һонирхуулха бэзэ гэжэ һананабди. Эдэ шүлэгүүдэй зариманиинь дуунай аялгаар, юрэшье мүнөөнэй шүлэгэй гуримаар бэшэгдэһэн. Тэдэ шүлэгүүдэйнь нэгэ хэдые мүнөө толилбобди.

1. СИБИРЬНИ

**Шэмэрүүнши даа, Сибирьни.
Шэмэрүүншье хадаа — зулгы.
Шэнээр зохёон байгуулһан
Шэн зоригой үлгы.
Сээжэн дээгүүрш зурыһан
Шэрэм дүрбэн хүбшэргэй
Мөөрэй жэгдэ сохилтоор
Мүнхэ солыш дурданал!**

2. НЮТАГАЙ ШЭНЖЭ

**Халюун талата Буряадаа
Харан харан байхадам,
Хангай тайга нэмэритэй
Хадынш орон хэбэртэй.
Уужам талата Буряадаа
Удаан удаан харахадам,
Уняар манан дэнсэтэй
Уулынш орон янзатай.**

3. ХҮБҮҮНЭЙ ЗАХЯА

**Хүхын донгодохо үеые
Хүлеэжэл байгаарай, эжымни.
Хүндэтэ албаяа дүүргэжэрхёод,
Хүрэһөөр лэ бусажа ерэхэб даа.
Хүхигэрхэн түрыень бүтээжэ,
Хүхинүүлхэл байхабди
Шэбэртээ,
Хүндынгөө үрмые хүшөөжэл
бай,
Хүхын донгодохы хүлеэжэл
бай...**

4. НАМАРАЙ ЗУРАГЛАЛ

**Сэсэг набшын хэнзэлһэн
Сэлгеэ энэ үдэрнүүд,
Сэгээн хюруу дэлгэһэн
Сэлмэг хүйтэн үдэшэнүүд
Нармай сэнхир нютагтам
Намарай ерэһы гэршэлнэ.
Шуурхай мүльһөөр хайнагтан,
Шугын горхон тэршэлнэ.**

5. БУУРАЛ ЭЖЫМ УГТАНА

**Булагтаа уняарынь тунаад
байна,
Бургаастай Шэбэртэм бэшэл
аа гү?
Буудалхан газартань хүлеэн
байна,
Бууралхан эжымни бэшэл аа гү?
Хададаал уняарынь тунаад
байна,
Харзахан Шэбэртэм бэшэл
аа гү?
Хараани газартань хүлеэн
байна,
Хайратал эжымни бэшэл аа гү?**

6. НАГАСА АБА

**Намжаа Түглы мартаагүйб.
Нарин Заганай шугы юм.
Нагаса абаяа мартаагүйб,
Наһаяа эдэлээд — үгы юм.
Үбгэн буурал нагасамни —
Үхибүүн наһанайм заяаша,
Үнэн сагаан сэдьхэлээр
Үршөөн намаяа табяалшн.**

7. БАЙГАЛАЙ ЭРЬЕДЭ

**Буфет даагша һамганай
Хасар хододоо улаахан.
Үбэлэй янгяа сагташье
Эндэ ото дулаахан.
Задарюун томо бэетэй
Загаһаша хүбүүд һууна.
«Хэтэдээ миниинш Тоня», —гээд
Хэниинышьеб даа дуулана...**

8. УЛААЛЗАЙ

**Гансахан нажарай туршада
Газартаа мүндэлһэн улаалзай
Намарай түрүүшын жабарта
Нариихан эшээрээ шэшэрнэ.
Хадарган хюруугай шүдэндэ
Хагдаран унаһан улаалзай
Элдинхэн нажарай эхиндэ
Эрьежэ дахинаа мүндэлнэ.**

9. ҺАЙХАН ХҮСЭЛ

**Һонгинотын дабаае харбаһан
Һолонгын толые дамжадаг һайб.
Һомото юумэнһээ далтираагүй
Һогооной нюдэ харадаг һайб.
Буурал Саянай оройдохи
Бурьялаа аршаанһаа хүртэдэг
һайб.
Буугай һомонһоо далтираагүй
Бугын нюдые харадаг һайб.**

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ

Республикымнай промышленнь долоон жэлэй табадахи жэ- амжалтатайгаар түгэсхэһэн на. Валовой продукци үйлэдилхэ түсэб болзорһоо урид, абриин 26-да дүүргэгдээд, бариһаа гадуур ехэ продукци өэгдээ. Долоон жэлэй даабае болзорһоонь урид дүүргэхэ в зоригжоһон хүдэлмэришэдэй нэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө алайнгаа эршэ шангадхажа, алта туйлажа байһан тухай ээсэл манай редакцида абтана.

5000 ВАГОН ЦЕМЕНТ, ШИФЕР

аменск тосхонһоо нүхэр **Хониковай** мэдээсэһэнэй ёһоор, ент, шифер үйлэдбэрилэгшэд нэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө өэсэ ехэтэйгээр ажаллана. далгын цехэй залуу инженер тлана Михайленковагай хүбэрилдэг халаан эгээл ехэ бүсэтэйгөөр ажаллажа, завод гоо шалгаржа ябана. Пеэшэнэй шинистнууд Петр Брельдин, ксандр Устюжин, Георгий Бацев гэгшэд нэгэ час соо 18,5 9 тонно клинкер галдан гархa, энээнһээ урда заводто туйлаагүй ехэ бүтээсэ харуулба.

ус цехэйхид жэлэй эхинһээ ал һайн шанартай продукци ахые оролдоно. Иигэжэ тэдэ- нэгэшье голодоһо гаргангүй ллажа байна.

иколай Васильевич Печкихүтэлбэрилдэг диспетчерскэ ан заводой эгээл томо учас- болоно. Тэдэнэр эдэ үдэрнүүдршэмтэй шангаар ажаллажа, 4 оной эхинһээ хойшо 2525 о цемент, 4000 кубометр м үйлэдбэрилөө, 2500 тонклинкер галдан гаргаа.

имлюгэй заводой коллектив үшын үдэрнүүдтэ үйлэдбэһэн 100 гаран вагон цемент, ер хэрэглэгшэдтэнь эльгээбэ.

МҮНӨӨДЭР ҮСЭГЭЛДЭРЭЙХИҺӨӨ ҺАЙНААР...

— Манай коллектив туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй,—гэжэ нарин сэмбын фабрикын ажалай таһагай экономист **Г. И. Борисенко** харюусаба. Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө һайнаар ажаллаха гэһэн мүрысөөн сэмбэ нэхэгшэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Фабрикын коллектив долоон жэлэй зургаадахи жэлэй эхинһээ түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Иигэжэ тэдэнэр 400 метр нарин сэмбэ даабариһаа гадуур нэхэжэ гаргаа. Пальто, костюм, плати, үхибүүдэй хубсаһа оёхо ноoһон бүд Эхэ ороноймнай олон область, хизаарнуудта, Алас-Дурна зүгһөө Украина хүрэтэр эльгээгдэнэ. Фабрикын сэмбэ нэхэгшэд бусад область, хизаарнуудтахи оёдолой 70 гаран организациин захил дүүргэнэ.

ШЭНЭ АГРЕГАТ

Нёдондо Галуута-Нуурай нүүрһэшэд шулуу нүүрһэ малтаха «Тула» гэжэ агрегат абажа, ашагтай һайнаар хэрэглэһэн юм. 7/8 шахтын нүүрһэ малтагшад иимэ агрегат түрүүшынхеэ ашаглажа, ажалайнгаа бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлһэн байна. Һаяхан иимэ үшөө нэгэ агрегат абажа хабсаргаад, тэрээгээрээ нүүрһэ малтажа эхилбэ. «Тула» агрегадаар һара соо 12—13 мянган тонно нүүрһэ малтахаар. Иигэжэ тус шахтынхид энэ жэлэй туршада ажалай бүтээсые 6.8 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалба. Горнягууд Н. В. Батантаев, Н. Е. Дружинин, В. С. Можаров, Ю. А. Соколов гэгшэд шэнэ агрегат шудалжа, машинистаар ажаллажа эхилбэ. Жэлэй дүүрэтэр үшөө нэгэ машина абтаха, иигэжэ 7/8 шахтын ажал дууһан оньһожоруулагдахаар хараалагдана.

С. Аюшеева.

раг дээрэ харуулагдаһан Анатолий Ткачев оролдосотой хүдэлмэришэн гэжэ нүхэдэйнгөө дунда суурхана. Электрослемэргэжэлтэй энэ хүдэлмэришэн локомотив-вагон заһабарилзаводой аппаратна цехтэ ажалладаг, коммунис ажалай ик гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ бодото зам

Советскэ Союзай шэнэ шухала үүсхэл—газарай болон хилын асуудалнуудые шиидхэхын тулада хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха тухай Н. С. Хрущевой дурадхалнууд үнгэрһэн неделиин туршада бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Бүхы түбинүүдһээ эдэ үдэрнүүдтэ ороһон олон тоото һанамжануудые шэнжэлжэ үзэхэдэ, зарим яһала тодорхой тобшололнуудые хэхэ арга олгоно.

Нэгэдэхеэр, Советскэ правительствые толгойлогшын дурадхал гадаадын оронуудай түрүү, демократическа үзэлтэй олониитын, эб найрамдалай тала баригшадай элдэб хүдэлөөнүүдэй зүгһөө дэмжэгдэнэ. Гадна гүрэнэй болон политическэ элитэ ажал ябуулагшад бүри олоороо тэрэниие дэмжэдэг боложо байна. Хоёрдохёор, советскэ дурадхалнуудые анхаралтайгаар, һайнаар шэнжэлээд байхадаа, үнэн зүб бодолтой олониитын болон гүрэнэй ажал ябуулагшад, шэнжэлэгшэд болон тайлбарилагшад энэ дурадхал таарамжатай байхаһаа гадна, угаа шухала, бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэхээр дурадхал гэжэ этигэдэг болоһон байна.

Газарай талаар гүрэнүүдэй хоорондо гараһан арсалдаануудые шиидхэхын тулада хүсэ хэрэглэхэ ябадал уласхоорондын ажабайдалһаа зайсуулха зорилгые бодотоор табижа, шиидхэжэ шадахаар оршон байдал мүнөө үедэ тогтоод байна гээд Советскэ правительствые толгойлогшын хэһэн тобшололые зүбшөөжэ байһанаа гадаадын оронуудай олон ажал ябуулагшад элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Социалис оронуудта — Польшо, Чехословаки, Венгри, Румыни, Болгари, ГДР болон бусадта — Совет ороной шэнэ үүсхэл хүсэдөөр ойлгогдожо, ехээр дэмжэгдэһэн байха юм. «Социалис лагериин амгалан ёһоной политикын ёһотойл үргэлжэлэл мүн» гэжэ Н. С. Хрущевой бэшэгые Кубын «Мундо» газетэ нэрлэһэн байна. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл бүхы дэлхэйн коммунистнуудай түүхэтэ үүргэ болоно гэжэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Москвада болоһон зүблөөнүүд соносхоо һэн. Совет ороной дурадхал эдэ зүблөөнүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэ зоримгойгоор, шадамараар бэелүүлгэ болоно гэжэ аха дүү марксистско-ленинскэ партинууд зүбөөр сэгнэһэн байна. «Советскэ Союз һайн һайхан дура хүсэлтэй, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохые тэрэ эрмэлзэдэг гэжэ бүри олон хүнүүд этигэдэг болоо, «эб найрамдал», «социализм» гэһэн эдэ хоёр үгэ тэдэндэ адли удхатай боложо байна» гээд Франциин коммунистнуудай орган «Франс нувель» гэжэ недели бүридэ гарадаг хэблэл бэшэнэ.

Н. С. Хрущевой бэшэгые капиталис оронуудай олон политическэ ажал ябуулагшад һайшаалтайгаар угтаа. Англиин парламентын гэшүүн Уильям Уорби иигэжэ мэдүүлээ. Н. С. Хрущевой бэшэг соо оруулагдаһан дурадхалнуудта зүбшөөһэн харюу правительствын үгэхэ тухай эрилтэ парламентын дахяад хүдэлжэ эхилхэдэнь хэхэб. «Хүн түрэлтэниие усадхажа болохоор дэлхэйн тулалдаанай һүжэрэлгэдэ һаад ушаруулхаар хүсэд шиидэнги байһанаа Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй гэршэлэн харуулһаниинь һэжэглэхээр бэшэ» гээд Франциин социалис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Жерар Жакэ мэдүүлһэн байна. Японой социалис партиин элитэ ехэ ажал ябуулагша Мосабуро Судзуки мүн лэ иимэ һанамжа хэлэһэн байха юм.—«Москвагай договор юунэй ашаар баталагдааб гэхэдэ, энэ асуудалаар Хрущевые бүхы дэлхэйн олониитэ дэмжэһэн байна. Бүхы арадуудай эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй зүгһөө дэмжэгдэн, Совет ороной премьерэй шэнэ дурадхалай бэелүүлэгдэхые би хүсэнэб» гээд тэрэ хэлээ.

Хүгжэжэ байһан залуу гүрэнүүдтэ Совет ороной дурадхалые илангаяа ехээр һаналаа ханан угтаһан байна. Алжирай, Индонезиин, Кениин, Бирмын, Эфиопиин болон бусад олон оронуудай гүрэн түрые толгойлогшонор, премьернүүд гү, али гүрэнэй бусад элитэ ажал ябуулагшад энэ дурадхалые тэрэ доронь ехээр һайшааһан байгаа. Совет ороной үүсхэлые «тон һайн алхам» гээд Индиин премьер-министр Д. Неру нэрлэһэн байна. Индиин национальна конгресс гэжэ зонхилхы партиин ээлжээтэ съезд Бхубанесварта мүнөө боложо байнхай. Энэ съездын баталамжада уласхоорондын байдал тухай резолюци табигданхай. Тэрээн дотор «Премьер Хрущевой үүсхэл» һайшаагдаһан, «Иимэ хэлсээн баталагдаа һаа, шахардуу шанга байдал һуларуулха, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряалгые түргэдхэхэ, эб найрамдал хангаха аша туһада тааруугаар уласхоорондын оршон байдал һайжаруулха хэрэгтэ туһалха гэһэн этигэл найдабари» элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Араб оронуудта үргэнөөр дэлгэрһэн һанамжануудые харуулха зуураа, Ливанай «Ан нида» газетэ редакционно статья соогоо иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Н. С. Хрущевой дурадхал хадаа «Колониализмын дарлалтаһаа һаяхан сүлөөрһэн оронуудай национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ шухала нүхэсэл болоно».

Газарай талаар гараһан арсалдаануудые дай хэжэ гуримшуулха ябадалһаа арсаха тухай Совет ороной уряа Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида ехээр һонирхогдоно. «Энэ дурадхал ООН-ой гэшүүн-оронуудта ямар хойшолонтой байжа болохоб гэһэн асуудал» ООН-ой штаб-квартирада анхаралтайгаар шэнжэлэгдэжэ байнхай гээд «Крисчен Сейенс мониторай» корреспондент бэшэнэ.

Уласуудай хоорондын аюултүй байдал бэхижүүлхэ бодото зам нээжэ үгэһэн советскэ дурадхалые «бултадаа илгадгүйгөөр» һайшаана гэжэ һанаха болоо һаа, гэнэн хонгор ябадал болохо байна. Баруун оронуудай зарим этэгээдүүд түрүүшээр ехэл һаналаа баринги байгаа. Америкын, Франциин, Бонной болон бусад зарим газетэнүүд советскэ дурадхалнууд соо «шэнэ юумэ оройдоошье үгы», энэ хадаа «баруун оронуудые эмхигүй болгохо һэдэлгэ болоно» гэһэн хэбэртэйгээр уншагшадтаа ойлгуулхые оролдодог байгаа. Голландиин «Де телеграаф» газетэ колонизаторнуудай аша туһые хараһан байжа болоо гү, юуб гэхэдэ, иигэжэ бэшэнэ. Совет ороной бэшэг «Үсөөхэн пунктнуудтай, тэрээгээр үрэ ехэтэй хөөрэлдөө хэхэ аргагүй байна». Бонной зонхилхы этэгээдүүд Совет ороной дурадхал тушаа мүн лэ һанамжаяа хэлэхэ дурагүйнүүд байшоо. Совет ороной бэшэгтэ ФРГ-гэй правительство хуулита харюу үгөөгүй байһаар. Гэбэшье газарай болон хилын асуудалнуудые шиидхэхэдээ, хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха тухай дурадхалые элитээр буруушааһан мэдүүлгэ боннско министрнүүдэй нэгэн Кроне яаралтайгаар хэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, баруун оронуудай эгээн харюусалгатай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинье, мүн бүхы дээрээ буржуазна хэблэл Совет ороной үүсхэлые «оройдоошье хэрэгсээнгүй гарахаһаа» түдэгэсэһэн байха юм. «Совет ороной дурадхал бүхы дэлхэй дээрэ ехээр һонирхогдохо, тиимэһээ тэрэниие эрид буруушаажа болохогүй...» гээд «Нью-Йорк таймс» түрүүшын үдэрнүүдтэ бэшэһэн байха юм. Магад энээн дээрэһээ болоо гү, гүрэнэй департамент түрүүшээр тээлмэрдэһэнэйнгээ һүүлээр Н. С. Хрущевой бэшэг соо тон шухала асуудалнууд табигдаа, США Совет ороной дурадхалда харюу үгэхынгөө урда тээ эдэ асуудалнуудаар өөрынгөө союзнигуудтай зүбшэл хэхэ хүсэлэнтэй гээд соносхоһон байха юм. Тиихэтэй хамта Совет ороной дурадхалнууд анхаралтайгаар шэнжэлэгдэхэ, США эдэ дурадхалнуудай заримыень хэрэглэн, өөһэдынгөө зүгһөө дурадхалнуудые оруулжашье болохо гээд мэдүүлэгдэһэн байгаа.

Баруун гүрэнүүдэй харюу таарамжатай байха ёһотой. арадуудай аша туһа, уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые шиидхэхэ бодото арга боломжонууд хараада абтаһан байха ёһотой гэжэ бүхы оронуудай олониитэ һанамжаяа сэхэ руунь хэлэнэ.

Өөрынгөө түүхэдэхи хоёр тон шухала, һургаал абамаар үдэрнүүдые—дэлхэйн нэгэдэхи дайнай эхилһээр 50 жэлые, дэлхэйн хоёрдохи дайнай эхилһээр 25 жэлые хүн түрэлтэн мүнөө жэлдэ, 1964 ондо тэмдэглэхэ байна. Урдынхинуудта орходоо хэдэн зуу дахин ехэ һандарал үзүүлхэ дэлхэйн шэнэ—гурбадахи дайе зайсуулхада таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо үүргэтэй дурадхалнууд бүхы түбинүүдтэ эгээл энэ үедэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна бшуу. Тиихэдэ иимэ дурадхалые манай ороной оруулһаниинь гайхалтай бэшэ байнал. Юуб гэхэдэ, бата бэхи эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр, үд сэхээр тэмсэдэг байһанаа манай орон дахяад гэршэлэн харуулжа байна. Манай бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд социалис оронуудта гол һаналаа мүнөө табидаг болоо.

И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

„Сан" гэжэ тэмдэгтэй автобусууд

«Санок» гэжэ үгэ дурдамсаартнай поляк хүн бүхэн абаһаар лэ иигэжэ харюусаха: Санок гээшэтнай юрын лэ автобусууд, бишыханшье автобусууд юм. Саногой автозавод 131 жэлдэ хүдэлжэ байдаг. Үнгэрэгшэ зуун жэлдэ энэ хадаа слесарь болон түмэршэ дархашуулай мастерскойнууд байһан. Һүүлшэг тээшээ эндэ түмэр замай вагонууд, трамвайнууд, вагонеткэнүүд хэгдэдэг болоһон. Дайнай жэлнүүдтэ фашистнууд Саногто танкнуудаа заһабарилдаг байгаа. Гитлерэй сэрэгшэд гэдэргээ сухарихадаа энэ заводые үнэһэн тоборог болоторнь һандаргаа һэн.

1958 ондо 35 һууритай «САН» гэжэ тэмдэгтэй автобусуудай олоор бүтээгдэжэ эхилхэдэ энэ завод гүйсэд хүсэндөө ороһон байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо заводой конвейерһээ 10 мянган автобусууд, 100 мянган прицепүүд гаргагдаа гэжэ предприятиин директор Витольд Щепаняк хөөрэнэ. Автобусуудай талаар ороной хэрэглэмжые Санок 50 процентээр хангадаг юм гэжэ тэрэ хэлэнэ. Мүнөө энэ завод 11 һууритай бишыхан автобусуудые гаргажа эхилхэнь. Эдэ автобусууд имагтал хилын саана худалдагдахаяа абаашагдаха юм. «САН» гэжэ тэмдэгтэй автобусуудые Болгариин болон Кубын, Чехословакиин болон Венгриин, Турциин болон Ирагай, Монголой болон Пакистанай, Хитадай болон Египедэй харгынууд дээрэ хаража болохот.

— Дүрбэ мянган хүнүүдһээ бүридэһэн манай коллектив Львовой автозаводтой хани ёһоной холбоо барисаатай гэжэ В. Щепаняк саашань хөөрэнэ. Экономическа талаар эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха мүрысөөнэй хэлсээн бидэнэй хоорондо баталагданхай.

«Социализмын аша туһада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха гээшэ Социалис залуушуулай Холбооной ёһо тангариг» гэжэ гоё һайханаар бэшэгдэнхэй плакадууд цехүүдэй нэгэн соо бидэнэй анхарал татаба. Бидэнэр эндэ социалис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ Эугениуш Енарский гэгшэтэй танилсабабди.

— Манай бригада июлиин 22 гэжэ нэрлэгдэнхэй,—гэжэ 28-тай Эугениуш хэлэбэ. — Ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлһэнэй түлөө, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлһэнэй түлөө, голодоһогүйгөөр ажаллаһанай болон бригадын гэшүүдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлһэнэй түлөө иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө һэмди. Бригадын бүхы гэшүүд дунда һургуули дүүргэнхэй. Бидэнэр бултадаа слесарь-монтажнигуудай нэгэл мэргэжэлтэйбди.

— Бидэнэршье Социалис залуушуулай Холбооной завод дээрэхи олон тоото гэшүүдэй имагтал бишыхан хубинь болонобди гэжэ манай нүхэр саашань үргэлжэлүүлнэ. Хэдэ хэдэн организацинуудта 500 шахуу залуу хүнүүд тоологдодог байха.

— Хэнэйшье мэдэһээр, туйлаһан амжалтаараа бидэнэр һанаагаа амархаяа байнагүйбди,—гэжэ Енарский мэдүүлбэ.

Виктор КУЗНЕЦОВ.
ТАСС-ай корр.

Варшава.

ГДР-эй шэнэ барилганууд

Иимэ ушар үсөөн бэшэ болодог: бүри һаяхан ябаад ошоһон городтоо һөөргөө ерэхэдэш, танил болоһон харгынуудаараа ябахадаш, «умляйтунг» (тойроод гарагты) гэһэн нэгэл үгэтэй харгын тэмдэг үйлсые хүндэлэн ургаад байхал. Харгын иимэ тэмдэгүүдые мүнөө городой олохон районуудта хаража боломоор: эндэ барилгын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар хэгдэнэ бшуу.

ГДР-эй олонхи городууд нэгэл ниитэ түхэл шэнжэтэй: тэдэнэр өөһэдынгөө хилэ улам үргэдхэжэ байнхай. Берлин, Лейпциг, Галле, Росток болон промышленна бусад центрнүүдтэ мүнөө шэнэ кварталнууд, баригдажа байһан үйлсэнүүд ехэ олоор үзэгдэхэ байха. Тэнгэри өөдэ зурыһан годлинуудтай кранууд барилгын талмайнууд дээгүүр имагтал захын районуудта бэшэ, мүн городуудай түбтэшье харагдадаг юм.

Шэнэ гэр, шэнэ гудамжа, шэнэ квартал... Тэдэнэр байшангуудайнгаа гоё һайхан үнгөөрөө, зохидоор тааруулан баригдаһаараа хүнүүдэй анхарал абаһаар лэ хандуулна. Эдэ бүтэдэ эндэхи архитекторнүүд болон барилгашадай аша габьяа болоно бшуу. Жэшээ болгон, ГДР-эй ниислэлэй нэгэ шэнэ район абаад үзээбди. Тэрэ хадаа Александер-плац болон Штраусбергер-плац гэжэ талмайнуудай хоорондо оршодог. Дайнай жэлнүүдэй хойшолонгууд болон үлэшэһэн бутаршанхай гэрнүүд һая болотор эндэ байгша һэн. Тиигээд һүүлэй хоёр—гурбан жэлэй турша соо тэдэнэй һуурида олон дабхар гоё һайхан гэрнүүд, магазинууд, ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангадаг предприятинууд, кафе баригданхай.

1958 онһоо 1963 он хүрэтэр ГДР-тэ 400 мянга шахуу квартиранууд шэнээр баригдаһан гэхэ гү, али һэльбэн шэнэлэгдэһэн байна. Энэ ямар удхатайб гэбэл, республика дотор час бүри 10 шэнэ квартира ашаглалгада үгтэжэ байдаг шуу. Барилганууд дээрэ барилгын индустриальна арга методуудые хэрэглээгүй байбал, гэр байрын барилга иимэ ехэ үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэхэгүй байгаа. Хэрбээ табан жэлэй урда тээ ГДР-тэ иимэ аргаар гэр байрануудай 12 процентнь баригдадаг һаа, мүнөө жэлдэ бүхы гэр байра барилгын 70 гаран процентнь иигэжэ хэгдэхэ ушартай. Барилгын индустриальна арга методуудые хэрэглэхэ талаар ГДР Европо соо түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг.

Һаяын жэлнүүдтэ шэнэ гэр байра болон коммунальна байшангуудые барилга индустриальна томо центрнүүдтэшье, хүдөө нютагуудташье хэгдэхэ юм. 1964 ондо бэелүүлэгдэхэ тодорхой зорилгонууд ГДР-эй барилгашадай үмэнэ табигданхай. 1964 ондо баригдажа эхилхэ бүхы шэнэ барилгануудай хахадынь 800 квартиратай нэгэдэмэл гэрнүүд болохо байна. Мүн ниитын эмхи зургаануудай барилгада горитой анхарал хандуулагдана. 1970 он хүрэтэр шэнэ магазинууд болон худалдаа наймаанай бусад предприятинууд, 45 мянган һууритай хүүгэдэй саадууд, 20 мянган һууритай яслинууд, 5 мянган һургуулинууд болон һуралсалай бусад газарнууд нэмэжэ баригдаха юм.

Константин САВВИН.
(ТАСС).

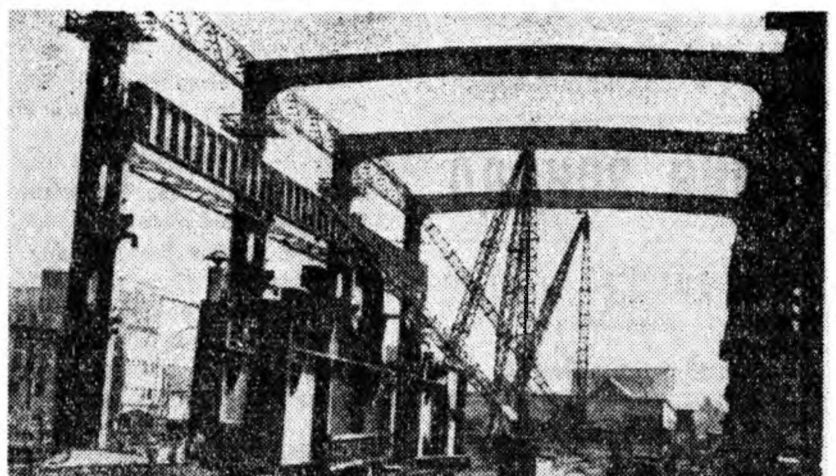

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пльзендэхи машина бүтээлгын завод Чехословакиин Социалис Республикын томо предприятинуудай нэгэн юм. Тус завод металлургиин болон химиин промышленностиин түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилдэг байна. Мүнөө энэ завод үргэдхэгдэжэ, хуушан цехүүдынь шэнэдхэгдэнэ. Зураг дээрэ: шэнэ цехэй барилга харуулагдана.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

Терешковагай нэрэмжэтэ, Геологическа үйлсөөр байрын олон гэрнүүд баригдажа байнхай. Эндэ ажаһуугшадай эрилтые бүри һайнаар хангаха зорилгоор гэрнүүд халуун уһаар хангагдахаар хараалагданхай. Улаан-Үдын Октябрьска районой Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсын гэрнүүдтэ халуун уһа дамжуулха центральна магистраль баригдажа байһаниинь зураг дээрэ харуулагдана.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

„Агитаторай блокнодой" 24-дэхи номер

КПСС-эй Буряадай обкомой соёл сурталай таһагай «Агитаторай блокнодой» 24-дэхи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан хэблэлһээ гараба.

Номерой түрүүшын хуудаһануудта «Буряадай химическэ промышленностиин дам саашанхи хүгжэлтэ тухай» гэһэн нүхэр **Егоровагай**, «Газар уһалалга — тон ехэ резерв» гэһэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи уһанай ажахын управлениин начальник нүхэр **Большаковой** статьянууд толилогдоо.

Мүнөө үеын хүн тухай—«Хүдэлмэришэн, эрдэмтэ, уран дархан» гэжэ «Электромашина» заводой модельщик Галдан Ленхобоевой ажал тушаа нүхэд **Серова, Балзовский** гэгшэд бэшэнэ.

«Холын хойто нютагта» гэжэ агитационно хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай нүхэр **Даровай**, «Барилгын бригада ажахын тоосоогоор хүдэлнэ» гэһэн Геннадий Панфиловай бригадын дүй дүршэл тухай нүхэр **Васюткинай** статьянууд блокнодой энэ номерто толилогдонхой.

Кубын Республикын дурасхаалта ой тухай материал мүн лэ толилогдоо.

СПОРТ

Зүүн-Сибирь дотороо түрүүлбэ

Зүүн-Сибириин түмэр замайхидай спортсменүүд жэл бүхэндэ хоорондоо санаар урилдажа, «Локомотив» бүлгэмэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэдэг юм. Һаяхан эдэнэр Зима городто сугларжа, мүрысөө үнгэргэһэн байна. Мүрысөөндэ Эрхүү, Нижнеудинск, Братск, Красноярск, Улаан-Үдэ городуудай түмэр замшад-спортсменүүд хабаадалсаа.

Үзэсхэлэн гоё байгаалитай энэ нютагта гурбан үдэрэй туршада шанга тулалдаан болоо. Бүхы команда, спортсменүүдэй дүн гартахада Улаан-Үдын «Локомотив» бүлгэмэйхид эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлһэн байна.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр эрэшүүл 4х10, эхэнэрнүүд 3х5 километрэй зайда эстафетэ дамжуулгаар урилдаһан байгаа. Эндэ Улаан-Үдын «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэд спортын мастер Юрий Коллегов, нэгэдэхи разрядтай Геннадий Алексеев, Иван Анненков, Александр Тапхасов гэгшэд түрүү һуури эзэлээ. Эхэнэр санашаднай гурбадахи һуурида гараа. Хоёрдохи үдэрынь эдиршүүл 5, басагад 3, эхэнэрнүүд 5, эрэшүүл 15 километрэй зайда урилдаа. Басагад соoһoo манай командын түлөөлэгшэд Нэля Радаева, Люда Юркова гэгшэд эрхимлэжэ, түрүүшын хоёр һуури абаба. Эдиршүүлэй дундаһаа Владимир Мазанин хоёрдохи хүн фиништэ хүрэжэ ерэһэн байна. Эрэшүүлэй дунда болоһон шанга тулалдаанда Улаан-Үдын «Локомотив» бүлгэмэй гэшүүд Юрий Коллегов, Геннадий Алексеев гэгшэд нэгэдэхи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Санаар урилдахадаа ябууд дундаа сагаалса буудалтатайтаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Игорь Миняев, Александр Тапхасов гэгшэднай хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

30 километрэй зай. СССР-эй спортын мастер Юрий Коллегов энэ зайда урилдахадаа, хэндэшье хүсэгдэнгүй фиништэ түрүүлэн хүрэжэ ерээ. Манай нүгөөдэ түлөөлэгшэ Иван Анненков гурбадахи хүн ерэһэн байна. Эхэнэрнүүдэй дунда 10 километрэй зайда Галина Рогова (Улаан-Үдэ) гурбадахи һуури эзэлээ.

Москва хотодо январиин 25-һаа 30 болотор «Локомотив» бүлгэмэй Центральна Соведэй түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөн болохо юм. Тус мүрысөөндэ хабаадалсахаар Улаан-Үдэһээ спортын мастер Ю. Коллегов, И. Анненков, Г. Алексеев, В. Бодров, П. Непомнящих, В. Привалова, И. Миняев, А. Тапхасов гэгшэд Зүүн-Сибириин түмэр замай командада оруулагданхай.

Д. Раднаев.

Хилын саанаһаа

Советскэ Союзай үүсхэл бүхы арадуудай аша туһада тааралдана

БЕРЛИН. Гүрэнүүдые (правительствануудые) толгойлогшонорто Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг уласхоорондын байдалда һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь сохомтой гээд ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Хоман мэдүүлээ. Советскэ правительствын дурадхаһан договор боннско үһөө мэеэгээ абахые эрмэлзэгшэдэй амыень татаха, термоядерна дайнай һүжэрэлгэдэ һаад ушаруулха байна. Тиимэһээ энэ договор Германида угаа ехэ удха шанартай.

Эб найрамдалай удаан саг соо бата бэхи байхын түлөө немец арад ехэ харюусалгатай гээд Г. Хоман тэмдэглээ. Газарай талаар арсалдаата асуудалнуудые гуримшуулхадаа хүсэ хэрэглэхэһээ арсаха гээшэ немец арадай саашадаа амгалан тайбанаар хүгжэхэ шухала нүхэсэл боложо үгэхэ һэн гээд Г. Хоман тэмдэглээ.

СОФИ. Н. С. Хрущевой бэшэгтэ бүхы хүн түрэлтэн гол анхаралаа хандуулна гээд Болгариин «Вечерни новини» газетэ бэшэнэ. Совет ороной шэнэ дурадхалнуудай хаһа саг соогоо оруулагдаһаниинь юун дээрэһээ элеэр харагданаб гэхэдэ, баруун оронуудай империалистнууд үһэрюу политика бэелүүлнэ.

Уласхоорондын харилсаануудые хүгжөөхэ шэнэ замые Москва нээжэ үгөө. Энэ зам эб найрамдал бэхижүүлхэ гол зорилгодо хүргэхэ байна. Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһые харан баруун оронууд энэ амгалан замаар дабшаха ёһотой гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

АФИНА. Дэлхэйн гүрэнүүдые толгойлогшонорто эльгээһэн бэшэг соо Н. С. Хрущевой оруулһан дурадхалнуудые арадууд һайшаана. Мүнөө энэ дурадхал бэелүүлгэ баруун оронуудай ударидагшадһаа дулдыдаха болоод байна гээд Грециин олониитын элитэ ажал ябуулагша, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын ленинскэ шангай лауреат К. Варналис хэлээ. Бусад правительствануудай хүтэлбэрилэгшэдһөө ямар илгаатайб гэхэдэ, Н. С. Хрущев өөрынгөө бэшэг соо арадуудта амгалан тайбан байдалые юрэл хүсэхэһөө гадна, уласхоорондын болон хилын асуудалнуудые шиидхэхэдээ хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха тухай эбэй договор баталхые дурадхана.

Н. С. Хрущевой бэшэгтэ дэлхэйн олониитын үгэһэн сэгнэлтэнүүд

ЛОНДОН. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха зорилготой дурадхалнууд Н. С. Хрущевой бэшэг соо оруулагдаһан байна. Эдэ дурадхалнуудта Англиин парламентын гэшүүн лейборист Феннер Брокуэй Англиин бусад олон политическэ ажал ябуулагшад шэнги һайшаалтайгаар хандаһан байна.

«Господин Хрущевой бэшэгые би үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб. Энэ бэшэг хаа хаанагүй һайшаан дэмжэгдэхэ зэргэтэй. Хэрбээ буу зэбсэг хурааха асуудалые урагшатайгаар шиидхэхэ гээ һаа, хамагай түрүүндэ энэ асуудалда шэнэ ёһоор хандадаг болохо зэргэтэйбди гэжэ би тоолоноб. Господин Хрущевой бэшэг энээндэ горитойгоор туһална» гээд Брокуэй мэдүүлээ.

ПАРИЖ. «Газарай талаар арсалдаануудые, хилэ тухай асуудалнуудые шиидхэхэдээ хүсэ хэрэглэлгэһээ гүрэнүүдэй арсаха тухай Н. С. Хрущевой бэшэг соо оруулагдаһан дурадхалые юрист, демократ байһан би үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб» гээд Юристнүүд-демократнуудай уласхоорондын ассоциациин генеральна секретарь Жоэ Норман мэдүүлээ.

Хүн түрэлтэнэй ажабайдалһаа дайн байлдаае хэтэдэнь зайсуулха тухай һанажа ябадаг бүхы дэлхэйн арадуудай эрмэлзэлгэдэ Советскэ правительствын шэнэ үүсхэл хүсэдөөр тааралдана гээд корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө Жоэ Норман онсолон тэмдэглэһэн байна.

ДЖАКАРТА. Газарай талаар арсалдаануудые амгалан ёһоор шиидхэхэ тухай Н. С. Хрущевой дурадхалые эб найрамдал хүсэдэг бүхы хүнүүд гүнзэгы ехэ баясхалантайгаар угтажа байна гээд Индонезиин «Индонезиан обсервер» гэжэ газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал элитээр һуларуулха али бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ шухала, эгээл иимэһээ Н. С. Хрущевой дурадхал эб найрамдалда дуратай бүхы нацинуудай зүгһөө дэмжэгдэхэ, хүлеэн абтаха, бэелүүлэгдэхэ ёһотой гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 11. (ТАСС). Панамада эсэргүү зэбсэгтэ ээрхэг добтолгын США-гай зүгһөө хэгдэһэнһээ уламжалан, Панамска канал шадар аюултай байдалай тохёолдоһон тухай асуудалые хаража үзэлгые Аюулгүйн Совет һүни орой болоһон хойно дүүргээ.

Буудалдаа болон шуһа адхаралгые зогсоохо хэмжээ абахыень США-гай болон Панамын правительствануудта хандахыень түрүүлэгшэ—Боливиин түлөөлэгшэ Хустинианида Совет һанамжалан дурадхаа.

Панамын табиһан асуудал Соведэй зүбшэхэ зүйлдэ үлэхэ байна гэжэ заседаниие хаахадаа Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Панама США-тай баталһан договороо болюулба

ВАШИНГТОН, январиин 11. (ТАСС). Панамска каналай захиргаан тухай США-тай баталагдаһан договорые болюулаабди, энэ договорой хубилгагдаха хүрэтэр Панама США-тай дипломатическа харилсаагаа һэргээхэгүй гээд Панамын правительство соносхоо гэжэ Панамаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Каналай захиргаан тухай договорые хубилгаха тухай асуудал Панамын президент Чиари президент Джонсоной үмэнэ табяа гэжэ үсэгэлдэр үдэшэ Сагаан Байшан мэдээсээ.

ФКП-гэй ЦК-гай пленум хүдэлмэреэ дүүргэбэ

ПАРИЖ, январиин 11. (ТАСС). Париж шадарай Иври һууринда январиин 9—10-да Франциин коммунис партиин ЦК-гай пленум болоод, хүдэлмэреэ дүүргээ.

Политбюрогой гэшүүн Жаннета Вермершэй партиин ээлжээтэ 17-дохи съезд дээрэ хэхэ элидхэл тушаа резолюциин проектые пленум баталан абаа. Мүн съездын үзэмжэдэ табигдаха партиин шэнэ уставай проект баталагдаһан байна.

Энэ оной хабар Францида болохо кантональна һунгалтануудта партиин бэлэдхэхэ, хабаадалсаха тухай ФКП-гэй ЦК-гай секретарь Жак Дюклогой элидхэлые пленум һайшаагаа.

Партиин ээлжээтэ 17-дохи съездые 1964 оной майн 14-һөө 17 хүрэтэр Парижда үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри ФКП-гэй ЦК-гай пленум баталан абаһан байна.

Буудалдаан үргэлжэлпөөр

НЬЮ-ЙОРК, январиин 11. (ТАСС). Панамска каналай хилэ шадар үсэгэлдэр үдэшэ дахяад буудалдаан болоо. Каналай зонын хилые хаража байһан Америкын солдадууд буудажа ороһон байгаа. Панамынхидай талаһаа зургаан хүн шархатаа гээд Панамын правительствын мэдүүлгые үндэһэ болгон АП агентство дамжуулна.

НЬЮ-ЙОРК, январиин 11. (ТАСС). Венесуэлын правительство мэдүүлгэ толилжо, һүүлэй үедэ болоһон ушарнуудһаа уламжалан Панамын арад болон правительствада «аха дүү ёһоор талархажа байһанаа» элирхэйлэн мэдүүлээ.

Хани халуун оршон байдалда

Советскэ делегаци Кубада айлшалба

ГАВАНА, январиин 12. (ТАСС). Кубын революциин табан жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадахаяа ерэһэн советскэ делегациин гэшүүд үсэгэлдэр Кубын олониитын зарим организацинуудта ороо.

Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Ю. Юсупов болон делегациин бусад гэшүүд Дэлхэйн арадуудтай хани барисаа байгуулха Кубын институдта хүрөө. Институдай хүтэлбэриин гэшүүдтэй, хүдэлмэрилэгшэдтэй хани ёһоор хөөрэлдэхэдөө, Куба соогуур аяншалхадаа хараһан, үзэһэн юумэнүүдээрээ һонирхоһон тухайгаа совет айлшад хөөрэжэ үгөө. Институдай ажал ябуулга тухай айлшадай табиһан асуудалнуудта Кубадахи нүхэдүүд харюусаа.

ВЦСПС-эй секретарь К. А. Гусейнов Гаванын ажалшадай ордондо ошожо, ажалшадай революционно нэгэдэлэй генеральна секретарь Ласаро Пенья болон Кубын профсоюзуудай бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаа. Хани халуунаар үнгэрһэн уулзалгын үедэ К. А. Гусейнов советскэ профсоюзуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай кубынхидта хөөрэжэ үгөө.

Уэльсын ажалшад ба капиталистнарай хоорондо болоһон тулалдаан

Эдэ үдэрнүүдтэ Порт-Толбот—Англиин баруун урдахи эрьс дээрэ оршодог «булад хайлуулдаг бэрхэшүүлэй» Уэльс город урданайхиһаа ондоохоноор харагдана. «Стил компани оф Уэльсдэ» мэдэлтэй байдаг металлургиин комбинадай предприятинууд мүнөө хүдэлнэгүй. Эдэ предприятинууд аяар 8 шахуу километр ута газарта һунанхай. Мүн капиталис Европо соо эгээл томо комбинат юм. Предприятинуудай томо ехэ хоолойнууд хии өөдөө ёдойлдонхой, прокатна станууд оройдоо хүдэлнэгүй, доменнэ пеэшэнгүүд унтаршанхай. Хүдэлмэриин хубсаһа үмдэнхэй, юрынхиһөө олон хүнүүдые үдэрынь үйлсэдэ хаража болохот. Хатуу шанга гушаад оной үеэр энэ город иимэрхүүгээр харагдагша һэн гээд үнинэй хүнүүд хэлсэнэ. Тиихэ үедэ үзэгдөөгүй ехэ экономическа кризис капиталис Англиин үндэһэ һууриень унги татаа бэлэй. Порт-Толбодто һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон эгээл ехэ тулалдаануудай нэгэн мүнөө капиталистнууд болон металлургиин промышленностиин хүдэлмэришэдэй хоорондо боложо байна. Өөһэдынгөө эрхын түлөө тэмсэхэһээ арсахыень хүдэлмэришэдые баадхаха гэһэн һэдэлгэ гаргаад, «Стил компани оф Уэльсын» эзэд комбинадһаа ажалшадые гаргажа, 20 мянга шахуу хүнүүдые ажалгүй үлөөбэ. Теэд Порт-Толбодой улад зон оройдоол 60 мянгаһаа үлүү олон бэшэ юм.

Уэльсдэхи энэ зүрилдөөн үнинэй бэлэдхэгдэжэ байһан. Энээнһээ жэл хахад урид комбинадай заһабарилагшад болон хамһабариин хүдэлмэришэд салин хүлһыемнай дээшэлүүлэгты гэһэн эрилтэ эзэдэй үмэнэ табиһан байгаа. Ушарынь гэхэдэ, тэдэнэй салин хүлһэн заводой бусад категориин хүдэлмэришэдэй ажалай түлбэриһөө аргагүй бага байһан юм. Үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ комбинадай захиргаанда үшөө нэгэ эрилтэ барюулагдаһан байха. Тиихэдэ энэ эрилтые 7 профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд барюулһан байгаа. Порт-Толбодто хүдэлдэг эдэ профсоюзуудай гэшүүд мүнөө үгтэдэг хоёр неделиин амаралтын орондо 3 неделиин амаралта үгэхэ гэһэн эрилтэ табидаг байба. Хүдэлмэришэдшье эдэ эрилтэнүүдээ хангуулха бүрин эрхэтэй ха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ комбинат дээрэ дарлалта саг үргэлжэ ургажа байгаа. Жэшээлхэдэ, 1961 ондо энэ компаниин эзэд Порт-Толбодтохи предприятинуудай ашаар 30 миллион шахуу фунт стерлинг мүнгэнэй ашаг олзо хармаан руугаа хээ бэлэй. Энэ хадаа ямар удхатайб гэбэл, хүдэлмэришэн бүхэн недели бүри 23 фунт стерлинг сэнгэй ашаг олзо ноёд эзэдтээ үгэжэ байһан жэшээтэй.

«Стил компани оф Уэльсын» захиргаан хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдые хангахагүй гэһэн эрид шууд харюу ажалшадта үгөө. Хэрбээ өөһэдынгөө эрилтэнүүдые дахин хаража үзөөгүй һаатнай, завод оройдоо хаагдаха гэжэ байгаад хүдэлмэришэдые айлгаһаншье байха. Иигэжэ айлгаһан заналтань үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багаар хүсэндөө оруулагдаа һэн. Тиигэжэ 1963 оной һүүлшын үдэрнүүдтэ Порт-Толбодой үйлсэнүүдтэхи ажалай биржын хажуугаар олон хүнүүд ута ута ээлжээндэ жагсажа эхилһэн байгаа. Эдэ хүнүүд ажал хэдэггүй дээрэһээ бага хаханшье һаань тэдхэмжэ абахын тулада энээ руу ерээ бшуу. Хэдэн мянгаад айл бүлэнэр иимэ жаахан мүнгөөр гурбадахи неделеэ ажамидараа боложо байнхай.

Эзэд баяшуулай үһөөрхэһэндэнь зэбүүрхэжэ, ажалшад бата нэгэдэлтэйгээр, эмхитэйгээр, дайшалхы зоригтойгоор жагсанхай. Хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргаһанайнь түлөө 1500 шахуу металлургнууд январиин 2-то забастовко соносхоо һэн. Энэ забастовконь мүнөөшье хүрэтэр үргэлжэлһөөр. Энэ стачкатай нэгэдэлсэхээр бэлэн байһанаа «Стил компани оф Уэльсын» компанида хүдэлдэг шулуушад, бусад хэдэ хэдэн мэргэжэлэй хүдэлмэришэд мэдүүлһэн байна.

Хүдэлмэришэдэй эсэргүүсэлтые дарахын тулада комбинадай эзэд элдэб янзын мэхэ гохо гаргана. Хэрбээ манай захилые Порт-Толбодой саг соонь дүүргээгүй һаань, эдэ захилнуудаа Баруун Европын бусад компанинуудта үгэхэбди гэжэ «Воксхол Моторс» гэжэ Америкын хиналтада байдаг автомобильна фирмын захиргаан соносхоо. «Стил компани оф Уэльсын» эзэд ороной бусад городуудта нимгэн түмэр үйлэдбэрилдэг хоёр предприятинуудһаа 5 мянган хүнүүдые ажалһаань гаргаад, бүри «эрид шанга» хэмжээнүүдые абажа байһаар.

Бэрхэшээлтэй хүндэ эрхэ байдалда ажалшад һаналаа нэгэдүүлэн батаар жагсанхай. Энэ компани «эбтээ ороёл гэжэ ажалшадта хэдэн дахин хандаһаншье байна. Тиихэдээ комбинадай эзэд салин хүлһыетнай нилээд дээшэлүүлхэбди гэжэ хүдэлмэришэдые найдуулаадшье үзөө. Зүгөөр «арьбалалта» хэхэдэмнай профсоюзуудай хамһалсаа һаань, салин хүлһэн ехэ болохо гэжэ баяшуул дурадхаа һэн. Тиихэдэнь забастовко хэһэн хүдэлмэришэд энээндэнь эрид шууд арсаа.

«Стил компани оф Уэльс» гэжэ комбинат дээрэхи үйлэ хэрэгүүд ганса Порт-Толбодто болоһон удхатай бэшэ. Энэ тулалдаан ямараар дүүрэхэб, зүгөөр ороной бүхы металлургиин промышленностьдахи ажалшад болон капиталистнарай хоорондын харилсаануудта горитой үүргэ дүүргэхэ юм.

Гэбэшье буржуазна пропагандын номнол, эзэд баяшуулай хашалта ядуу тулюур байдалшье—юуншье ажалшадай урда һаад тойбо хэжэ шадахагүй. Мүнөө правительство хадаа ажалай министерствын түлөөлэгшөөр дамжуулан хоёр талые «эблэрүүлхэ» һанаатай, теэд тэрээнһээнь мүнөө дээрээ ямаршье үрэ гараагүй байһаар.

Порт-Толбодой хүдэлмэришэдые амаршалһан, дэмжэжэ байһан үгэнүүдтэй телеграммануудые эндэхи ажалшад ороной зүг бүхэнһөө абажа байна. Ажалшадай ажабайдалда эзэд баяшуула болон консерваторнуудай правительствын добтолжо ороһон мүнөө үедэ Порт-Толбодой металлургнуудай харуулһан дура зоригой нугаршагүй тэмсэл хадаа өөрынгөө эрхэнүүдэй түлөө тэмсэдэг Англиин бүхы хүдэлмэришэн ангида зоригжуулхы үльгэр жэшээ боложо үгэнэ.

В. ЧУКСЕЕВ,
ТАСС-ай Лондондохи корреспондент.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг, хойто болон Байгал шадарай аймагуудай зарим нютагуудаар бага зэргэ саһан бурагаха. Һулахан һалхин хүрилхэ. Хойто аймагуудаар 14—19, Байгал шадар 4—9, бусад нютагуудаар 8—13 градус, үглөөгүүр Улаан-Үдэдэ 18—20, үдэртөө 9—11 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Январиин 15—16-най үдэрнүүдтэ үүлэтэйшэг, сэлмэжэ байха, саһан орохогүй. Баруун тээһээ һулашаг һалхитай байха. Һүниндөө 22—27, үдэртөө 10—15 градус хүйтэн болохоор хараалагдана.

Редакторай түлөө
Р. БИМБАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00011. Зак. № 38.